

Georg Lehmann

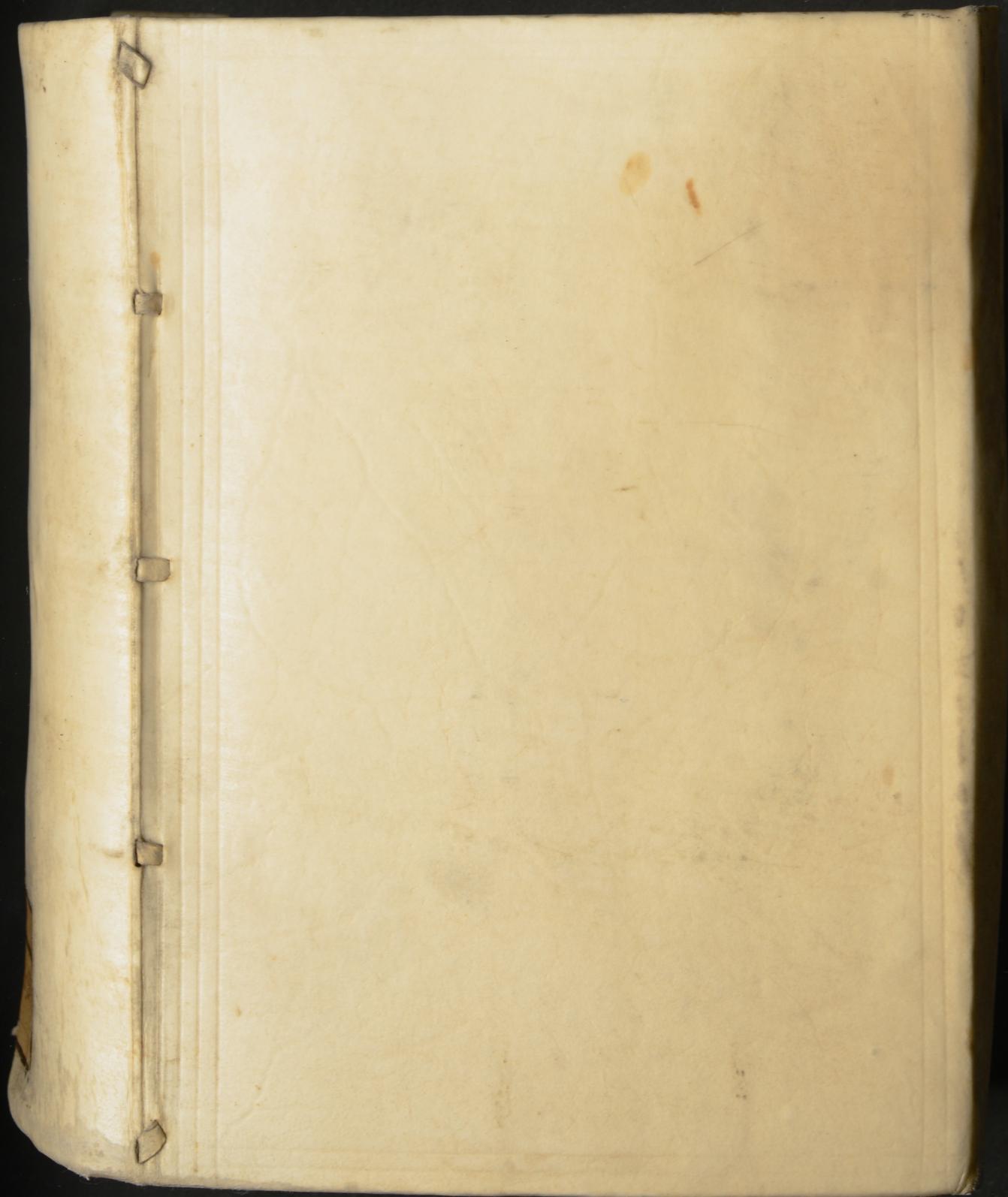
Philyra ad Aureae Bullae Tit. V. hinc inde collecta

Argentorati: Ledertz, 1624

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn812426061>

Druck Freier Zugang

8a
(früher) No 16 (Rostocker Dr.)
herausgenommen.

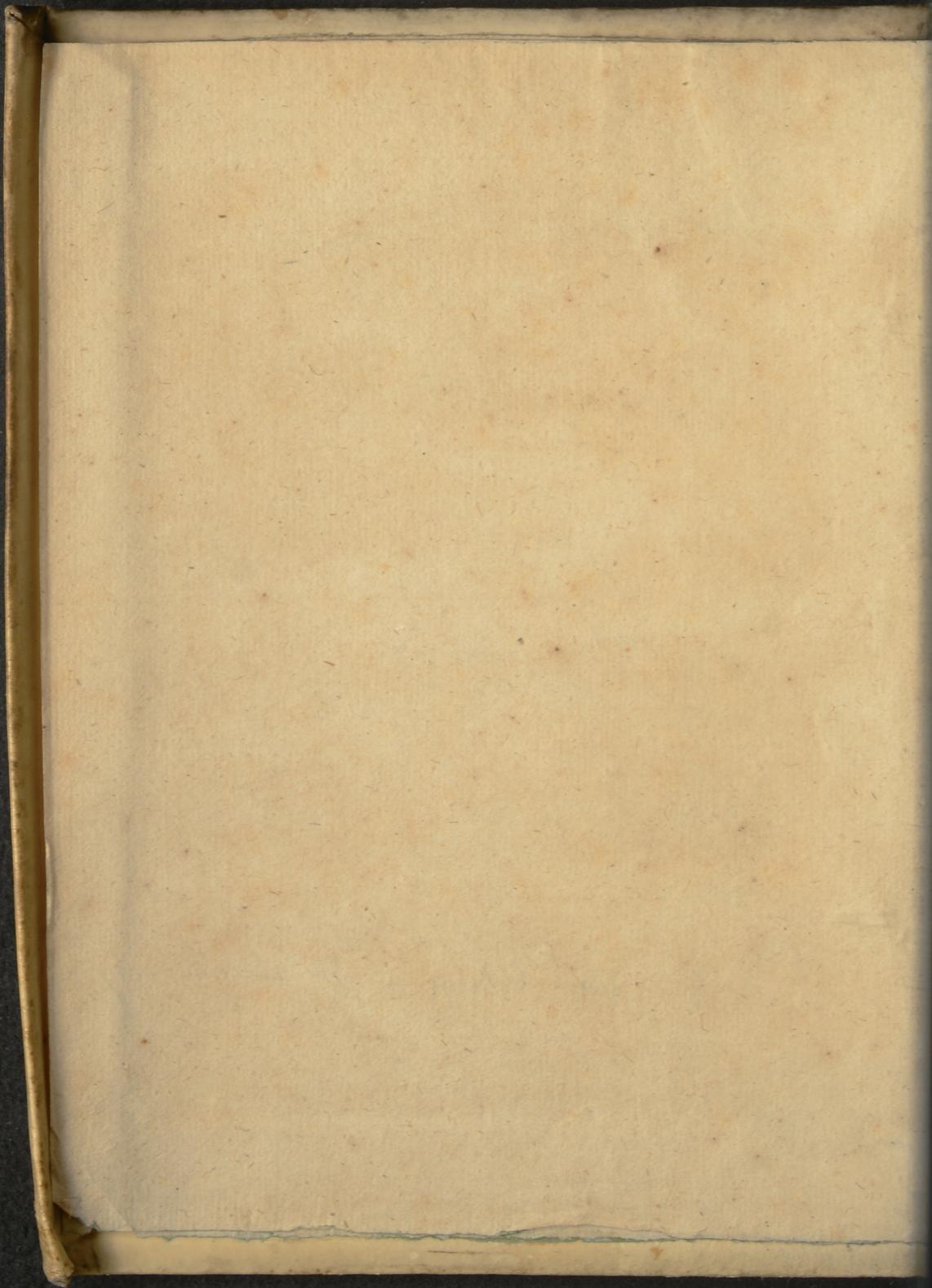
JC-1653¹⁻¹⁶

Sigm. Albertz Willh.
Erndt Rostock:
comp. ar. Rostock:
do: 1837. May.
Jan.

Ex testamento Witebrandiano.

PHILYRA
ad
AUREÆ
BULLÆ

Tit. V.

hinc inde collecta

Quam

*Dei Virginisq; filij augurio atque
præsidio,*

AMPLISS. JCTORUM ORDINIS,
quem inclyta Argentina fovet,
decreto,

Solemniter examinandam propono

GEORGIUS Lehman

Stolpâ - Pomeran.

*Licentiâ titulum & privilegia in utroq; jure, consuetis
solemnibus publicè conferenda
promeriturus.*

Die 23. Decembr.

ARGENTORATI,

Excudebat PAVLVVS LEDERTZ,

M. DC. XXIV.

D. A U G U S T I N .

Multa sunt in omni opusculo, quae justo iudicio, & nullâ temeritate culpari possunt: nullusq; reprehensor, formidandus est amatori veritatis.

E G O

Si quid hic secus, quàm oportuit, dictum est, veniam postulo; & si opere displiceo, saltem studio placeam: sit acceptum meum voluisse, si displicet, non potuisse.

PHILYRA

ad

AUREÆ BULLÆ

TIT. VTUM,

hinc inde collecta.

EXORDIUM.

Augustissimos inter Heröas, quos Germania haut-
parum multos, ad Romani Imperii clavum, ab illo tem-
pore, quo Carolus Magnus id ex Graciâ huc transtulit,
collocavit, reperitur etiam Marchio Moraviæ, Joannis
Lücelburgenſis Bohemiæ Regis filius, quem bina sacra-
menta (Pontificiorum Catechesis ita docet) binominem reddide-
runt. Genitor enim infantē recens in lucem hanc editum sacro rege-
nerationis lavacro ablui, simulq; Wenceslai nomine insigniri fecit.
Aſt Carolus Galliæ Rex, cui modò memorati Regis Joannis ſoror nu-
pſerat, eundem puerum in aulâ ſuâ enutritum, aliquot annis poſt, con-
firmationis ſacramento initiari, *hat ihn firmen laſſen* / & Carolum,
ſuo de nomine, appellari curavit : quod etiam ſemper uſurpavit. Seth.
Calviſ. Chronolog. in Imp. Auſtriac. ad ann. 1315. edit. Lips de anno 1605.
fol. 868. Chriſt. Lehman Epeyer. Chron. libr. 7. cap. 34. Atque ita pri-
mùm Carolus dici non cæpit, cum Rex Roman, contra Ludovicum
Bavarum eligeretur : uti ſentire deprehendo Mart. Rümel. *A. B. diſſ. 1.*
th. 3. part. 1. Neque Imperatoris nomen in creatione mutari, practica
docet: ceu habent verba Reſt. Caſtaldi *de Imperat. queſt. 40. n. 1.* Hodie
CAROLUS IV. Imperatorum in catalogo inſcribitur, quòd inter
eos quartus hoc nomen gerat. Eſtque hic ille, cui patria noſtra Au-
ream Bullam, Romano-Germanici Imperii legem fundamentalem,
acceptam ferre cogitur. Illam, ille condidit. Illâ, ille quàm plurima,
pacem publicam concernentia, commodiſſimè eſt complexus. Unde
A est,

est, quod vix aquâ, vix igni, pluribus in locis, quàm sanctione isthac utamur. Eâdem verò VIIvirorum Principum jura quoq; & privilegia comprehendit, eaq; non pauca, neq; vulgaria, & quæ cognoscere non tantum utile est, sed etiam necessarium, teste Petr. Heig. *jur. Civil. & Saxon. quaest. 4. n. 12. par. 1.*

Eaque propter ego, dum materiæ in publicum solenneq; hoc profceniû nunc ad examinandû productæ, otium meû credere & impêdere volui, oleum atq; operam perdidisse, à quoquam, uti spero, dici non potero. Antè verò quam rem ipsam aggredior, præmonere cogor lectorem meum, maximè qui in hoc nimius, aut fermè totus est, ut omnia in quadrum ac quincuncem redigat, ne cubicam Dialecticorum dispositionem in his etiam, vario ex agro collectis, quærat aut expectet, nisi frustra esse velit. Idq; tamen non ideò, quòd Jurisprudentiæ dediti, Logicæ Magistros spernant, seq; illis, studiis gravioribus necdum mancipati, refingendos haut tradant: (plurimi ita de Apellis picturâ ultra crepidam hic judicare consueverunt) verum, quod materiæ longè nobilissimæ interdum se aded incurvari, illorumq; præceptis examullum adaptari reluctentur. Interim illos planè *quædâ* dicere quis audebit? Noverunt & illi, noveruntq; optimè, illud

Ordine pervenies, quòd non datur ire labore.

Faciunt huc quæ habet War, ab Ehrenberg. *meditam. pro fœderib. lib. 2. cap. 1. n. 1. & seqq.* Atque ut ordo, in hujus materiæ pertractatione à me observatus, primo intuitu cuivis constet, eum delineatum statim subnecto; eritq; talis.

Aureæ Bullæ textus in frustra aliquot dissectabitur, dissectus conclusionibus certis includetur: quibus singulis quæstionum, eò se redigi patientium trias subjungetur: tandemq; operi plenè absoluto colophon superimponetur.

Plus autem quàm notissimum est, quòd homines protoplastorû labe contaminati, haut quicquam efficere valeant.

Absq; Dijs: ne quidem pedis plantam sustollere,

Ac ne quidem aperire palpebrarum illustres circulos;

Sed ipsi gubernant, & dirigunt singula.

ut non minus justè quam venustè, tantum non Christianè, canit Poëta Oppianus, laudatus à Christ. Befold. *Consil. polit. cap. 14. axiom. 51.* Unde opem pronâ mente cœlitus deosco, & dico verbis Aurel. Prudent. *lib. Cathemerin. hym. 3. in pr.*

O CRUCI-

O crucifer bone, lucifator
Omniparens, pie verbigena,
Edite corpore virgineo,
Sed prius in genitore potens,
Astra, caelum, mare quam fieret.
Huc nitido, precor, intuitu
Flecte salutiferam faciem,
Fronte serenus: & irradiat,
Nominis ut sub honore sui,
Quod meditor, liceat facere.

RUBRICA

DE
JURE COMITIS PALATINI RHENI, ET ETIAM
DUCIS SAXONIAE.

NARRAT GUILIELMUS BRUSSIUS SCOTUS, SE, ut in Italia palatia & antiquitatum monumenta; in Gallia milites; in Hispania Praefules, in Anglia agricolas, in Polonia nobiles: ita in Germania Principes, omni laude & admiratione dignos, invenisse. Autor hic de Germaniâ, non vera sed verissima narrat. Invenit enim in ea Principes tales, de quibus Imp. Carolus V. (quo de verè scripsit, quicumq; scripsit,

CAROLE mortales dubitant Homo fuisse, Deus vè?

Sunt tua scepra Homini; sed tua facta Dei:)

dicere non dubitavit; se in Germania Regibus, aut aliis in regnis, servis atq; mancipiis imperitare.

Hos inter Heptarchæ sive VIIviri, qui Electores, & à nostratibus Churfürsten vocantur, habentur; desumpti ex Clericis & Laicis: & hi, ex omnibus dignitatum ordinibus; videlicet ex Regibus unus, ex Ducibus unus, ex Marchionibus unus, & ex Comitibus unus. Omnes comprehendi & includi solent hisce versiculis relatis à gl. c. ad Apostolicam. 2. sub fin. de sent. & re judic. in 6.

Magna Moguntia, crassa Colonia, Treveris alma,

Atq; Palatinus dapifer, Dux portitor ensis,

A 2

Marchio

*Marchio prepositus Camera, Pincerna Bohemus,
Romanum Regem statuendi dant sibi legem.*
vel, ut relati habentur atque leguntur apud Relt. Castald. *de Imperat.*
quast. 8. n. 7.

*Moguntinus, Treverensis, Colonienfis,
Quilibet Imperij sit Cancellarius horum.
Atque Palatinus dapifer, dux portitor ensis,
Marchio prepositus Camera, pincerna Bohemus,
Hi statuunt Dominum cunctis per secula summum.*

Et hoc generaliter longè latèq; esse publicum, ac quasi per totum orbem notoriè manifestum ait Imp. Carolus IV. *Aur. Bull. tit. 7. §. sanè generaliter.*

Electores hi, Imperatori, tanquam Numini, de rebus arduis consultanti assident, & quasi septem Planetæ in Zodiaco Imperii, stas officiorum periodos obeunt. Horum consilio & operâ fideli, Majestas Imperii nostri, maximis in tempestatibus ac tumultibus, hætenus sarta tecta conservata stetit. Petr. Heig. *jur. Civil. & Saxon. quast. 3. n. 2. part. 1.* Ideoq; post Imperatorem & Regem Romanorum in Imperio nostro supremam dignitatem meritò obtinent, Regn. Sixtin. *de Regal. libr. 1. cap. 4. n. 29.* Meritòq; Regibus æquiparantur. Warem. de Ehrenb. *Meditam. pro fœderib. lib. 1. cap. 2. num. 148.* Quod D. Luthero Theologo quoque incognitum non fuit, dicenti: *Die Churfürsten schreiben Königen Ewer Liebde/ vnd nicht Ewer Gnaden/ dann sie seind Königen gleich geachtet. Tischreden cap. 38. fol. m. 489.* Privilegiis etiam multis, iisq; augustis, præ cæteris Imperii Ordinibus beari jure optimo meruerunt; quemadmodum Carolina sanctio, loco non uno, luculenter manifestum facit. Quamquam & hoc vero sit conforme, quod Archiduces Austriacos, qui post Electores primas, & proximam à dexterâ eorum sessionem tenent, in multis, non modò pares, sed etiam superiores habeant. Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 30.*

Cæterû, Electores inter ipsos quoq; reperiuntur, qui Coelectoribus suis, quibusdam privilegiis & præ eminentiis antestant. Duo, Comes Palatinus Rheni nimirum, & Saxonix Dux, se nobis hic offerunt; qui & simul reliquos quinque, & seorsim, se invicem ipsos, quibusdam specialibus superant. Simul enim hoc habent, quòd, reliquis quinque, exclusis, Imperii, verè vel quasi vacantis administrationem, distinctis limitibus, suscipere queant. Seorsim verò Comes Palatinus Rheni, etiam præ

præ Conprovifore suo, hoc habet, quod Imperatoris conventi iudex, jam olim, solus constitui cœperit.

Et hoc est illud jus Comitis Palatini Rheni, & etiam Ducis Saxonix, cujus rubrica meminit; de quo pluribus, in præsentiarum, juxta ordinem promissum, dispiciendum erit.

T E X T U S.

Quoties insuper, ut præmittitur, sacrum vacare contingerit Imperium.

C O N C L. I.

Imperium vacare, (a) sive ἀνεπαλον (b) esse dicitur, quoties Imperator vel vitæ hujus mimum commodè peregit: (c) vel Imperiali throno suâmet sponte cedit: (d) vel etiam sceptrum sibi concreditum retrotradere jubetur. (e)

(a) Vacare licet plures significationes admittat, atamen hic nihil aliud, quàm primario suo rectore orbatum esse, denotat. Ita Vacans mulier appellatur, quæ virum non habet, l. qui cætu. 5. §. fin. ibi gl. verb. qui vacantem. ff. ad L. Jul. de vi publ. Vacantia bona eodem modo dicuntur illa, quæ ejus fuerunt, qui heredem uillum invenit. §. res fisci. 6. ibi Harpr. n. 4. Instit. de vsucap. & longi temp. præscript. l. i. C. de donat. int. vir. & uxor. l. i. C. de bon. vacant. & incorpor. lib. 10. Facile autem evenire potest, ut vacet, cum liberrimâ eligentium censurâ deferatur & conferatur: Compactat, Imp. Rudolph. II. cum in Reg. Roman. Ratisb. eligeret. §. cum primis. apud Melch. Goldast. Polit. Imper. par. 12. tit. 1. Secus se res habet in illo, quod certo sanguini destinatum est. Magis enim dilatatum, quàm mutatum videtur imperium, cum transit ad posteros: ceu Athalaricus Rex Senatui Urbis Romæ scribit apud Aurel. Cassiodor. variar. lib. 8. epist. 2.

(b) Electores Regem Romanorum, in Cæsarem promovendum, designaturi; jurant, quod Caput temporale Christiano populo eligere velint. A. B. tit. 2 §. Ego N. Archiepiscopus. Imò, männiglich ist bekandt, das der Römische Kayser das oberste Weltliche Haupt der ganzen Christenheit sey/ ut scribit Georg. Sigism. Seldus Consil. oder bedenscken an Kayser Ferdinanden/ wie desß Papssts Pii V. vnbilligem anmassen.

fen zu Begegnen sey, *quast. 2. §. So findet man. edit. Francfurt. de anno 1612. fol. 48.* Imperatore igitur sublato, Imperium ἀκεφαλον effici necesse est: *arg. c. nulla. 8. ibi gl. verb. acephalos. disput. 93. fac. can. quidam. 39. §. acephali. caus. 24. q. 3. Auth. idem est. C. de heret. & Manich.*

Interdum quidem Ordines Statusque Imperii etiam Christliche Häupter indigitantur: *N. A. Nürnberg. de anno 1572. §. Weiter nach dem vnser.* Verum id, per quamdam analogiam fit, habito respectu ad eorum subditos, inter quos ipsi sunt præcipui. Ad Imperatorem verò collati, membra sunt, & in territoriis suis, multa, propter justitiam, boniq; ordinis conservationem, facere prohibentur, quæ Imperator in Imperio toto facere potest. Horum quædam enumerat Theod. Neinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 5. cap. 6. n. 101. & seqq.*

De ECCLESIA quid statuendum? eritne ἀκεφαλον quando Papa Romanus Româ penitus abire & ire cogitur, quò dives Tullus & Ancus, aut, quò Divus Paulus & Enoch? Qui pectora verà pietate imbuta habent, negatum eunt. Etenim Christus solus, Papa verò nequaquam, Ecclesiæ suæ caput est. *Ephes. 5. v. 23. Gregor. Tholos. partit. jur. canon. lib. 1. tit. 4. cap. 1. n. 3. ibi gl. lit. g. Privatio igitur ibi esse non poterit, ubi habitus nunquam fuit, arg. §. servis. 3. Instit. de injur. l. bovem. 43. §. pen. ibi Gothofr. lit. q. ff. de adul. edito & redhib. l. liberos. 3. ff. de cap. minut. Nec qualitas probari potest, nisi prius substantia probetur. Aym. Cravet. cons. 21. n. 5. par. 1.*

(c) Augustissimi Imperatoris Augusti, viri, qui non immerito ex majori parte Deo similis est putatus, uti loquitur Eutrop. *Histor. Rom. lib. 7. fol. m. 52.* animam jamjam exhalaturi hæc fuere verba, si fidem meretur, ut meretur Sueton. *in Oct. Augusto cap. 99.*

Nemo autem dubitabit, quin hoc modo Imperium vacare incipiat, cum mors certissima *l. 1. §. dies. 2. ibi Gothofr. lit. l. ff. de condition. & demonstr. omnia dissociet & dirimat. Novell. 22. cap. 20. in princip.* Multò verò minùs quis dubitabit, quin Imperator etiam mortis manui sit suppositus. OMNIS caro fenum est. *Esai. 40. vers. 6. OMNIS caro pulvis est, & in pulverem commutabitur. Genes. 3. v. 19. OMNES nascimur pares, morimur pares: licet dum vivimus, impares dignitatibus & opibus simus: impares, post mortem, præmiis & pœnis.* Carol. Scriban. *Polit. Christ. lib. 1. cap. 10.* Corpus hoc, sub quâcunque purpurâ sudaverit, arefcet in pulverem: sub quacunque

que gemmâ suspiraverit, tenuabitur in cinerem: sub quocunque odore spiraverit, in putorem laxabitur. Idem, sub nomine Clari Bonarsc. *Amphib. honor. lib. 2. cap. 1. §. ab his virtutem.*

Maximoperè interim dolendum, Imperatorum partem non minimam, haut naturaliter, hoc est, ægritudine præambula, Thom. Act. *de privileg. infirmit. par. 1. cap. 10. num. 13.* sed violenter extingui. Ecce enim ab Augusto ad Constantinum Magn. quadraginta tres numerantur, ex quibus vix decem sunt, quos filius, aut frater, aut uxor, aut amicus, ferro, veneno, laqueovè non interemerit. Georg. Köldenrer apud Illustriss. Frid. Achill. Duc. Würtenb. Consultat. *de Princip. Provinc. Europ. Orat. cont. Ital. fol. 787. lin. 16. & seqq.* Alb. Gentil. *de Arm. Roman. lib. 1. cap. 11.*

Galliæ Reges, tamen ab hac communi moriendi lege excipi videntur. Nemo enim nescire potest pervulgatum illud: Galliæ Reges non moriuntur. Sed ubi, quæso nunc conspiciuntur tot Henrici, tot Caroli, tot Francisci? Emensi utique sunt iter universæ carnis. Unde sciendum, quod dicantur, non mori, quia nascuntur, non eliguntur: de quo eleganter differit Illustriss. Joach. Ernest. Heres Norvveg. &c. apud Illustriss. Frider. Achill. alleg. Consult. *Orat. pro Gall. fol. 183. & seq.* Vix enim sentitur amissus, cui non succedit extraneus. Nec subditorum desiderio videtur ereptus, qui illis confurgit in successione reparatus. Athalaricus Rex apud Aurel. Casiodor. *variar. lib. 8. epist. 6. & 8.* sed quodammodo ipse putatur vivere, cujus progenies cognoscitur imperare. Idem *ibid. epist. 2.*

(d) Renunciatio sive Cessio est juris sui spontanea refutatio. Greg. Tholos. *S. 1. V. lib. 17. cap. 17. n. 13. & 23.* Quâ factâ, perditur omne, quod quis habuit, tam in petitorio, quàm possessorio. *c. quod in dubijs. 8. ex r. de renunciat.* Franc. Marc. *arr. decis. quest. 1265. n. 1. par. 1.* Mart. Mager, *de Advocat. arm. cap. 8. n. 446. & seqq.* Unde Imperator renuncians, quò ad Imperium censetur mortuus. *arg. Clem. ne Romani. 2. §. sane. ibi gl. verb. moriente. de elect. & electi potest.*

(e) Depositio vel Degradatio nihil est aliud, quam dignitatis privatio: sive de gradu dejectio. Gregor. Tholos. *S. 1. V. lib. 31. cap. 10. n. 1.* Joann. Paul. Lancell. *Institut. jur. can. lib. 1. tit. 20. in pr.* Depositus Imperator, Imperii intuitu hominum consortio ereptus. *arg. Clem. ne Romani. 2. ibi gl. verb. moriente. de elect. & electi potest.*
Franc.

Franc. Marc. *aur. decis. quæst. 942. num. 4. par. 1.* Capite tamen per hoc non minuitur. *arg. §. quib. 5. Inst. de capit. deminut.*

Absentia Imperatoris tribus hisce modis Imperium vacare facientibus, maximâ affinitate copulatur. Imperator enim eo casu, jurisdictionem & potestatem, quam per electionem consecutus est, habitu tantum retinet, non etiam exercitio: quemadmodum rectè docent, quos laudat Flor. de Venning. *inter Claud. Cantuinc. cons. 16. num. 189.* Rex Romanorum autem, si pro tempore fuerit, istius potestatis exercitium suscipit. Aliàs Comes Palatinus Rheni, Saxoniarq; Dux, Principes Electores, idem suo jure sibi postulant & vendicant: uti dico infra. Neque inter absentiam voluntariam & coactam, distinguendum, sed idem de hac, quod de illa statuendum esse autumo. *arg. c. pen. ibi gl. verb. sed capitulum. de suppl. neglig. pralat. in 6.* Quæstiones huc refero subsequentes.

Q U A E S T. I.

AN Romano - Germanicum Imperium etiamnum hodie Romanum jure nuncupari queat?

Si Regum, Consulum, Dictatorum, Imperatorum atq; Cæsarium, qui Romanum Imperium fundarunt, ampliarunt, stabiliverunt, manes in vitam se revocari sinerent, & præsentem ejus faciem probe contemplantur, fortean in hæc erumperent verba;

Nil patrium, nisi nomen habet, Romanus alumnus.

Verum Imperator Fridericus III. susque deq; habens, quæ manes, quæq; superstites gairire queunt & solent, Imperium hoc nostrum, das Heilige Römische Reich / indigitavit, Reformat. zu Franckfurt anno 1542. auffgerichtet. Et sane nec latum unguem à veritatis tramite deviavit: id sine omni dubietate edoctus à Friderico I. cognomine suo, qui ita scribit: Nostram intuere Rempubl. (Germanorum intelligit, cujus ille moderator erat) penes nos cuncta hæc sunt; puta, antiquæ Romæ gloria, Senatoriæ dignitatis gravitas, tabernaculorum dispositio, Equestris Ordinis virtus & disciplina, ad conflictum procedentis intemerata ac indomita audacia. Ad nos simul omnia hæc cum Imperio dimanarunt. Non cessit nobis nudum Imperium, virtute suâ amictum venit, ornamenta sua secum traxit: penes nos sunt Coss. tui penes nos est Senatus, penes nos est miles tuus. Isthaetenus Imp. Fridericus I. Rescripto de jure Impp. in Urb. Rom. apud Melch. Goldast.

Goldast. Constit. Imperial. tom. 3. fol. 333. Cum igitur rem ipsam adhuc hodie habeamus, quare nomen idem usurpare nobis non liceret? Etenim à retentione rei ad retentionem nominis argumentum deducere non prohibemur, uti rectè docet Andr. Knichen. *Encyclop. Civit. Brunonic. cap. 1. n. 36. pe l. a nullo. 4. C. de ferijs. fac. c. Chorepiscopi. 5. in fine, ibi gl. verb. nomen. dist. 68.* Jam dicta ex ipsius veri archivo sunt deprompta, & tamen plurimi quotidie in dubitationis avia se abripi patiuntur, quod videant Romam, caput mundi & gentium domitricem, Imperatoribus nostris sedem ac domicilium denegare, vel, (quod verius est) ut denegent, cogi. Verum, Prætoriam in viam revocati cogitent, non quid fiat, sed quid fieri debeat, inspiciendum esse. *l. fin. vers. Prator. ff. de J. & J. l. sed licet. 12. ff. de offic. præsid.* Deinde, die Stat Rom hat selbst Kayser Friedrichen/ als eine des Reichs Stat/ vor ihren Herzen vnd Kayser erkennet/wie davon schreibt Radevicus *lib. 2. c. 21. teste Christ. Lehman Spener. Chron. lib. 5. cap. 67. §. ferner vnd zum fünfften.* Præterea recolant, quod non locus, sed qualitas, rebus nomen impertire debeat. *l. urbana. 166. l. urbana. 198. ff. de V. s. l. si prædium. 16. C. de præd. & alijs reb. minor.* Tandem, sciant Imperium non Urbis, sed orbis circulo concludi: Carolumq; Magn. Imperio Germanorum sanguini immixto, Romam unà in Germaniam transtulisse, ut Roma sit, ubi Imperator. Adeoq; Roma hodie est Viennæ, Pragæ, Noribergæ, aut ubi sacratissimo Imperatori libuerit. Ita Imperatores Orientis, Constantinopoli sedem suam habentes, non eò minùs Imperatores Romanos se nominabant: licet Imp. Occidentis id ægrè ferrent: uti videre est ex illis, quæ annotavit Alb. Krantz. *Saxon. lib. 6. c. 37.* Videantur Franc. Zoannet. *de Rom. Imper. n. 242. & seqq.* Nicol. Buvvinckh. apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Würtemb. *Consultar. de princip. provinc. Europ. Oras. pro German. fol. 872.* Georg. Acac. Enenk. *de privileg. parent. & liber. privil. 20. cap. 3. n. 11. & seqq.* Bernh. Zieritz. *observat. ad Ca. oli V. constit. crimin. proæm. verb. Roman. Imperator.* Herm. Kirchn. *de Republ. disp. 3. coroll. 9. lit. a.*

Q U A E S T. II.

AN Imperatori Romano-Germanico integrum sit, coronâ ab eadè, ad fortunam & conditionem humiliorem remigrare?

Theodosius Adramytenus Imperator Orientis, Imperio cedens, monasticam vitam elegit, Egnat. & S. Aur. Victor. *append. apud*

B Dion

Dion. Gothofr. *Histor. antiq. lib. 4. in Theodosio III. fol. 473.* Diocletianus & Maximianus Imp. Occidentis, purpurâ uno die depositâ, privatam ad vitam se redixerunt. Benevenut. de Rambald. *lib. 1. August. in Dioclet.* apud Marq. Freher. *Germ. rer. Script. to. 2. fol. 5.* Eutrop. *Histor. Rom. lib. 9. sub fin.* Imperator Romano-Germanicus Lotharius, Caroli I. ex filio Ludovico Pio nepos, renuncians omnibus quæ habuit, Prumiense monasteriû ingressus, & Diaconus monachus effectus est. Lupold. Bebenb. *de Zelo Cathol. fidei veter. Princip. Germ. cap. 3. vers. Item Imperator.* Quod Carolus V. Imperiali dignitate relicta in Hispaniam tandem concesserit, ibiq; privatus vitam hanc cum morte commutaverit, nemo nescit. Hæc itaq; exempla utiq; comprobant, verâ esse regulam, quæ ita sonat: Dignitatum titulis & officiis quilibet renunciare potest, etiamsi ea sint summa. Theod. Reinking. *ad l. fin. n. 6. C. de edendo.* Succeditque meritò jam illud: Mutanda non sunt, quæ moribus utentium certam interpretationem semper habuerunt. *l. minime. 23. ff. de LL.* sed potius, quando rebus mortalium acerba non sunt, legis dignitate honestari debent. Imp. Leo Nov. 22. Præcipuè verò renunciationi locum relinqui convenit, quando Imperator propter morbi alicujus malignitatem, ætatisvè senium, quod etiam Cicerone teste, per se morbus est, oneri ferundo par amplius esse nequit. N. A. Augspurg anno 1559. *in princ.* Matth. Stephan. *de Jdith. Imp. Rom. lib. 1. cap. 15. n. 22. cum seqq. & lib. 2. par. 1. cap. 1. n. 146. cum seqq.* Principi enim seni, fessamq; ætatem, & actos labores prætendenti, otium & solitudo sine invidiâ concedi; juveni verò, si se hominum oculis subtrahit, non nisi arrogantia id adscribi potest. Carol. Paschal. *Axiom. polit. ex Taciti annal. lib. 3. verb. fessamque.*

Imperator autem renunciaturus, id observare debet, ut ne Romani Pontificis, sed Electorum Imperii in manus resignet; sciens, penes hos ut electionis faciendæ, ita etiam abdicationis recipiendæ jus residere: *a g. can. antepen. ibi gl. verb. renunciatur caus. 6. quest. 3. gl. c. quod in d. bis. 8. verb. in manum. exir. de renunciat.* Franc. Marc. *decis. au. quest. 629. n. 1. par. 1.* Insistere tenetur vestigiis Imp. Caroli V. qui optimus, optimo sanè exemplo hic prævit; ceu manifestum facit Relatio Historico-Politica *de abdicatione S. R. I. & Regno um inde dependentium à Carolo V. Imp. factâ, extrans apud Melch. Goldast, Polit. Imper. par. 7. per tot.* Videantur Georg. Sigism. Seldus

Seldus *Consil.* oder bedenden an Kayser Ferdinanden wie des Papsts Pij V. vnbilligem anmassen zu begegnen sey. *quast.* 2. §. Zum neusden wodie. *cum* §. *seq.* fol. 49. & §. Sonst aber meinem. *cum* *seqq.* fol. 61. & *seqq.* Restaur. Castald. *de Imperat.* *quast.* 103. n. 1. *cum* *seqq.* Ludolph. Schrader. *tract. feud. par.* 10. *sect.* 3. n. 173. *cum* *seqq.* Gerl. Buxtorf. *Dissert. A.B. concl.* 10. *lit.* 6. & *seqq.*

Q U A E S T. III.

AN potius Pontifici Romano, quam VIIviris Imperii conveniat, Imperatorem degenerem throno suo indignum pronunciare, & deturbare?

Olim Deo digni Pontifices pro Ecclesiasticâ pace suppliciter deprecari solebant; non quærentes, imo, animo nunquam concipientes, aliquos deponere. Autor incert. *de Vnit. Eccles. conserv.* §. *hæc verba. vers. sic certè.* apud Marq. Freher. *German. rer. Script.* tom. 1. fol. 157. Successu temporis autem, hat der Römische Stul sich angemast/ das alleinder Bapst vnd sonst niemandt/ einen Römischen Kayser/ gleich wie auch andere Christliche Könige / Ihres Kayserthumbs vnd Königreichs macht habe zu entsetzen. *c. ad Apostolica. 2. de sentent. & re judic. in 6. c. si Papa. 6. dist. 40.* Dagegen aber so halt ich doch dafür / wo sich jesund solcher Fall zutrüge / vmd der Bapst sich angeregter Berechtigkeith anziehen wolte / würde man Ihme derselben / nach gelegenheit jeziger Zeit / nicht leichtlich wollen geständig sein / sondern vermeinen / das die Macht einen Römischen Kayser zu entsetzen allein den Ständen des Reichs/ oder aber den Churfürsten zugehörig: germanicè & germanè consulendo scribit Georg. Sigism. Seldus *Consil.* oder bedenden an Kayser Ferdinanden/ wie des Papsts Pij V. vnbilligem anmassen zu begegnen sey. *quast.* 1. §. Zum sechs vnd zwanzigsten. *edit. Francof. de anno 1612. fol.* 40. Etenim in omnieo, quod per electionem statuitur, hoc observatur, ut cuius est prima autoritas eligendi, ipse idem approbet, ac reprobet, vel ille, cui autoritatem hanc concessit. Marsil. de Menandr. *Defens. pac. par.* 1. *cap.* 12. *sub fin. fac. l. si quis. 12. in princ. ff. de legat. 3. l. ejus est. 3. l. nihil. 35. ff. de R. I.* Electores igitur, Ordinum reliquorum consilio tamen non rejecto, Imperatorem, si res ita poscat, exautorabunt. Jungantur, quæ dico *infr. concl.* 6. *lit.* n. Quod vero oggannire solent, Imperium

B 2 à Papa

à Papa dependere: proindeq; Imperatoris approbandi, & reprobandi
 arbitrium penes ipsum esse, vanum est, imo vanissimum. Imperatoris
 enim celsitudo est independens quò ad sui naturam, primò & supremò
 distincta à spirituali, à Deo immediate dependentiam suam habens.
c. duo sunt. 10. ibi gl. verb. auctoritas. dist. 96. Card. Cusan. de Concord. Ca-
thol. lib. 3. cap. 5. Die Kayserliche Gewalt hanget niet van dem Pais.
 Want vnse H. Er. I. Esus Christus gaff Sent Peter gheye gewalt/ dan
 zo binden/ ind zo enbinden/ ouer mits pœnitentie ind absolvere zo ge-
 uen van sünden. He gaff eme niet/ dat he prouende verlenet/ off dat he
 Könynckrych/ Schlöße / ind Stede hedde / off dat he Kayser / off Kö-
 nynge setze ind entsetze. Want hedde Christus Sent Peter de gewalt
 geguen / so hedde he vnd Sent Paulus billich den Kayser Nero affge-
 setzet/ der ein quatt schales was/ ind verfolger der Christen. Idt vs auch
 niet zo vermoyden/ das Constantinus I. off Otto I. off andere Kayser/ e/
 alsus hoich hauen willen begiffen den Bischoff zo Rome / dat he se-
 moege setzen/ off entsetzen. Duch vnt man dat nyrgens geschreuen/ dat
 Christus Sent Peter/ off den andern Aposteln dat geguen haue / &c.
Archigrammateus Reipubl. Colonienf. Chron. Colon. in Ludovic. IV.
Bav. pag. CCLVIII. b. apud Melech. Goldast. Rationali Constit. imperi-
al. fol. 94. Videantur Sctum quod Electores 6. Iulij anno 1337.
 Rhenosei condiderunt, & altero anno post, 8 Augusti Francofurti
 fanxerunt ac comprobauerunt apud Alb. de Rosate ad l. fin. C. de quadr.
p. ascript & Christ. Lehman Speyer. Chron. lib. 7. cap. 17. Dant. Aligher.
de monarch. lib. 3. per tot. Restaur. Castald. de Imperat. quest. 81. per tot.
Joach. Cluten. Syll. rer. quot. concl. 5. cum seq. & fasc. impiet. Thalm. Pon-
tifi. e. r. 5. cum seqq. Christ. Lehman cir. Chron. lib 5. cap. 68.

T E X T U S.

*Illustris Comes Palatinus Rheni S. R. I. Archidap. ad manus
 futuri Regis Romanorum in partibus Rheni, & in iure Fran-
 conico, ratione Principatus seu Comitatus Palatini privilegij,
 esse debet provisor Imperij.*

C O N C L. II.

O Lim Augusto adhuc vivo (a) Cæsar sæpè creabatur. (b)
 Ho-

Hodie Imperio nec dum vacante (c) Rex Romanorum (d) subinde eligi solet, (e) atque etiam potest, (f) qui Imperatoris absentis aut impediti (g) Vicarius sit perpetuus, (h) & tandem demortui (i) successor indubitatus. (k) Quando autem Imperatorem abesse, Imperium vè vacare contingit, (l) & Rex Romanorum nullus habetur, (m) Archidapifer Imperii (n) per Sueviam, Franconiam, oramque Rhenanam, (o) ejus loco omnia gubernat, (p)

(a) AUGUSTUS, non ab augendo, sed augurio nomen trahens, Christ. Besold. *Politic. lib. 2. cap. 8. n. 25. v. 1.* ille dicebatur, qui pro tempore regnabat, & Imperatoris nomine, Senatu autore, condecorabatur. Restaur. Castald. *de Imperat. quest. 41. n. 2. & seqq.*

(b) CÆSAR designari atq; appellari solitus fuit, ut Imperatore mortuo in Imperio succederet. Illâ autem designatione & appellatione hoc solum comprehendebatur, quod post Imperatorem viventem demum imperaturus foret, Regni administratione interim penitus interdictâ; uti refert ex Spartiano & Eutropio Ludov. de Molina *de Hispanor. prim. gen. orig. & nat. lib. 3. cap. 6. n. 21.* Jungatur Gregor. Tholosan. *S. I. V. lib. 18. cap. 2. n. 19.* Hodie, qui summâ Imperii majestate potitur, tam Imperator, quam Cæsar, audit. Bernhard. Zieritz *ob. e. vat. ad Ca. oli V. Criminal. Constitut. p. oem. verb. Roman. Imperator.* Amboque nomina à C. Jul. Cæsare Dictaturam perpetuam usurpante, & Monarchiæ Romanæ fundamina jaciente, profuunt. Gregor. Tholos. *S. I. V. lib. 47. cap. 20. n. 3.* Christ. Schman Speyer. Chron. *lib. 1. cap. 9.*

(c) Modi, qui Imperium nostrum verè, vel quasi, vacare facere possunt, relati & enucleati sunt *supr. concl. 1. per tot.*

(d) REX ROMANORUM hoc loco mihi non est, qui olim ante Pontificis Romani coronationem hoc nomine, & post eandem demum Imperator appellabatur, vel Cæsar: sed qui Imperatore adhuc inter mortales versante, ab Electoribus creatur, ut eo absente vel impedito Imperii administrationem suscipiat, & tandem Imperatore hac vitâ emigrante, Imperator ipse existat. Talis in Gallia Delphinus, in Hispania Infans; in Angliâ olim Dux Normanniæ, hodie Princeps Walliæ, salutatur. Dion. Gothofr. *ad l. etsi. 7. lit. l. C. de malef. & mathemat. & ceter. simil.* Bernh. Zieritz. *Observat. ad Ca. oli V. Criminal.*

constit. procem. Roman. Imperator. Thom. Smith, de Republ. Anglor. lib. 1. cap. 18. in pr.

(e) Ludovicus Pius, Caroli Magni filius, Otto I. II. & III. Henricus II. III. IV. V. & VI. Fridericus II. Wenceslaus, Maximilianus I. & II. Ferdinandus I. Rudolphus II. & Matthias. I. Augustis Imp. viventibus Imperii successores designati fuerunt, uti historiarum annales replicaturus, citra pulveris jactum, inveniet.

(f) Exempla eorum, quos modò enumeravi, quosque partim ante, partim post Auream Bullam conditam, creatos esse constat, id satis evincunt: *arg. l. minime. 23. ff. de LL. l. precipimus. 32. §. fin. C. de appellat. & consul. at. fac. c. pen. ibi gl. verb. coadjutorem. extr. de Cler. ag. or. vel debilit.* Eligi insuper potest, licet Imperator obloquatur, legitimis contradicendi rationibus non instructus: ceu docet Compactat. Imp. Rudolphi II. cum in Reg. Roman. Ratisb. eliger. §. *cum primis.* apud Melch. Goldast. *polit. imper. par. 12. sr. 1.* Clarius Capitulat. Imp. moderni, quà inter cetera & hæc continentur: Wir / desgleichen vnser Rinder / Erben vnd Nachkommen / sollen vnd wollen die gemelten Churfürsten / Ihre Nachkommen vnd Erben / zu jeglicher zeit / bey Ihrer freyen Wahl eines Römischen Königs / dieselbige / so oft sie es einem Kayser zu behüß / oder sonst dem Heiligen Römischen Reich nothwendig vnd nuszlich befinden / auch bey lebenszeiten eines Römischen Kayfers / mit / oder wen derselbe auff angelegte Bitte der Churfürsten / ohne genugsame erhebliche Ursachen / geweigert werden solte / ohne einigen regicrenden Kayfers consens, fürzunehmen: M. S. Capitulat. Imp. Ferdinandi II. cum Francofurti mensè Augusto anni 1619. Rex Rom. eligeret. §. *Vnd insonderheit. 30.*

(g) Electio sola, Regi Romanorum in specie sic dicto, administrationem actu non concedit: sed Imperatoris absentia aut impedimentum etiam requiritur. Hinc in Receßlib. Imperii frequens illa locutio, wir oder in vnserm abwesen Römischer König. Rectè: etenim ad id, quod sub certâ qualitate vel cõditione alicui defertur, non pervenitur, nisi qualitas, sub qua delatum est, verificetur. *l. si cognatis. 19. ff. de reb. dub.* Joan. Harpr. *ad pr. n. 20. Instit. qui testam. tutor. dari poss.* Faciunt huc quæ tradit Ludov. de Molina *de Hispan. primogen. orig. & nat. lib. 3. cap. 6. n. 22.*

Uni.

(h) Universalis scilicet, cujus potestas non angustiorem limitem quam ipsius Imperatoris circumscribitur, quique successionis spem radicatum habet. Pertinet huc differentia inter Principum Vicarios observandam, de qua post Alexandr. Thom. Michaël. *de SS. Cas. Majest. jurisdict. concl. 29. lit. c.* Rob. Maranta *de Ord. judicior. par. 4. judic. dist. 5. n. 6. & seqq.*

Alias autem reperiuntur etiam Imperii Vicarii particulares sive locales, qui in ditionibus suis Imperatoris vice esse, omniaque peragere cupiunt. Nec omnino perperam. Quemcumque enim Imperator Imperii Vicarium facit, huic ipsi illis in locis, quæ is possidet, ut dominus, censetur tribuere omnia jura, & insignia summæ, hoc est, Regiæ & Imperatoriæ potestatis; exceptâ appellatione Regiæ & Augustæ, tum veneratione & fide erga Regem & Imperatorem; & perpetuo fœdere Regni & Imperii. Carol. Paschal. *Coronar. lib. 10. cap. 9. sub. fin.* Talis est Rex Hispaniæ in Italiâ universâ, si vera memorat Joann. Bodin. *de Repub. lib. 1. cap. 9.* Tales quoque sunt, aut ad minimum se tales esse prætendunt, Dux Mediolani, Sabaudia, Mantuæ, Montisferrati, Mutinæ & Rheggii; & Delphinus in Regno Arelatenfi. Gerl. Buxtorf. *Dissertat. A. B. concl. 53. per tot.* Effectus Vicariatum horum hic est, quod pristina Imperatoria potestas fermè intra Germaniæ fines sit contracta. Carol. Paschal. *Coronar. lib. 9. cap. 20. sub. fin.* Idque Pontificis Romani arrogantia & iniquitate, uti Imperii Vice-Cancellarii verba, huc transcripta docent, & ita sonant: Der Stul zu Rom gibt für/ wann das Reich durch absterben eines Römischen Kayfers / oder sonst verledigt / so stehe die verwaltung desselben dem Papsst zu / darauß dann erfolget / das vor zeiten / als Kayser Ludwig der vierde seines Kayserthumbs von dem Papsst vermeinter weise entsetzet / seind die fürnehmsten Stât in Italia durch Papsst Benedictum XII. vnd Clementem VI. in krafft solcher angemasten administration erslichen Vicariis vnd Statthaltern befohlen / vnd entlich dadurch dem Heiligen Reiche schändlicher weise entzogen worden. Georg. Sigism. Seld. *Consil. oder bedencken / an Kayser Ferdinanden / wie des Papsstis Pij V. vnbitigen anmassen zubegegnen sey: quest. 1. §.* Zum sieben vnd zwanzigsten vnd letzten. *edit. Francofurt. de anno 1612. fol. 40. & seqq.*

Præterea non desunt, qui adstruere conantur, Principes Germaniæ in Principatibus suis Vicarios tales etiam esse. Cum per-

per sit tritum, Quod Princeps, Comes, Baro, Civitasq; Imperii, tantum in suo territorio, quantum Imperator in Imperio universo, possit. Verum, quatenus hæc theoricæ vero consonet, eleganter declarat Theod. Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 5. cap. 6. per tot.* Jungatur Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 4 n. 21.*

(i) Renunciationis & Exautorationis casus hic quoq; referri volunt atq; debent. Mortis autem mentio jure optimo præcipua fuit; quod hic casus ἐπὶ τῷ πλείονι, id est, ut plurimum, reliqui verò ἐκ παρολαύου, id est, ex inopinato accidant: uti loquitur Jctus Pomponius *l. jura. 3. ff. de LL.*

(f) Quod luculenter & sufficienter probat R. A. Augspurg *de anno 1559. in princip. ibi: Uns als hic bevor erwelietem / befrättigtem &c. R. A. Augspurg de anno 1566. in p. inc. ibi: das wir gleich als bald nach tödtlichem Abgange &c.* Existit autem tunc ipso jure Imperator, non fit: *a g. l. in suis. 14. ff. de suis & legitim. heredib.* hoc est, quasi exoritur, qui jam antea fuit, sed quodammodo latuit: per ea, quæ scribit Hub. Giphan. *ad §. ext. a. nei. 5. in pr. Inst. de hered. qualit. & different.*

Et hinc est, quod in Comitibus Ratisbonæ anno 1576. coactis, eo ipse instanti, quo Imp. Maximiliani II. obitus, & ex hac vita abitus, innotuit; inscriptio ædium, in quas Rudolphus II. pro tempore Rex Romanorum diverterat, his verbis concepta: Röm. Königl. Mayt. expuncta. & Röm. Kayf. Mayt. reposita fuerit: uti refert Tob. Paurmeist. *de Jdicit. Imp. Rom. lib. 2. cap. 5. n. 3.*

(l) Pontifex Romanus (qui nec Deus est, nec homo, sed inter utrumque, quemadmodum adulatoriè ineptiunt Contr. Lancell. *de jure publ. personar. lib. 2. §. 1. quest. 1. vers. Pontific. n. 2.* Mich. Ulcurun. *de Regim mundi pa. 2. quest. 2. n. 69.*) Imperii vacantis administrationem ad se devolvi putat. *c. licet. 10. ex 11. de foro compet. Clem. pastoralis. 2. de sent. & rejudic. Extravag. si fra: rum.* Verum, jam dicenda probatum dabunt, quod verè putet, hoc est, omni genere erret; juxta interpretationem Corn. Fronton. *de diff. ent. voc. §. ui putant.*

(m) Neque simpliciter & absolutè necessarium est, ut, antequam Imperator mortalis corporis sarcinam deponat, aut renunciat, aut degradetur, Rex Romanorum semper eligatur.

(n) Germanicus textus habet, des Heiligen Reichs Erstruchses Olim Supremum S. R. I. Dapiferum in titulis suis se inscripsit, annotante Marq. Freher. *O. igin. Palatin. cap. 15. §. ab eo igitur.* Necessè autem

autem fuit, hæc verba, specificæ differentiæ loco, adicare, ut constare posset, quis ex Comitibus Palatinis Rheni pluribus hac administrationis prærogativâ radiare deberet. Nam demonstratio plerunque vice nominis fungitur. *l. certum. 6. ff. de reb. credit. l. nominatim. 34. in pr. ff. de condit. & demonstrat.* Ejusq; nomen nomino, quem ita describo, ut ea descriptio conveniat, præter ipsum, nemini. Carol. Paschal. *Axiom. politic. ex C. Taciti annal. lib. 1. ver. b. ut qui.*

(o) Ita Joann. Sleidan. *Comment. de statu Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argentin. de anno M. D. LV. fol. 16. a.* In tractu Rhenensi, & Francia Orientali, Sueviâque universâ. Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu.* Germanica textus nostri versio sic reddit, *In Landen am Rhein/in Schwaben vnd Francken.* Majus momentum latet in hisce latini textus verbis: *In partibus Rheni, & Suevia, & in jure Franconico:* quæ retinuit Petr. de Andlo *de Imper. Rom. lib. 2. cap. 10.* Inter illa vero præ reliquis, hæc, *in jure Franconico,* mysterium (ut loqui solent) implicant & innuunt, Provincias quoque illas, quæ extra Franciæ limites positæ sunt, si modo Franconico jure utantur, Palatini hujus Vicariatu esse suppositas. Ubi notandum, quod Teutonicum Imperium olim duplici jure, Franconico, puta & Saxonico fuerit gubernatum: uti dico *infr. concl. 5. lit. m.*

(p) Textus hoc modo: *Ad manus futuri Regis Romanorum esse debet Provisor Imperij:* Germanicus verò ita. *Soll an stat eines Römischen Königs ein Verweser vnd Pfleger des Reichs sein.* Quibus verbis melius respondent illa *vice & nomine Sacre Imperij. concl. seq.* Certum enim est, quod sacræ cognitionis habeat potestatem, & judicationis Imperatoriæ representet reverentiam: uti inferius dicetur. Quæstiones huc refero subsequentes.

Q U A E S T. I.

AN VIIviri Regem Romanorum creaturi, cuiatem se ferat, inquirere, & solum Germanorum sanguine cretum acceptare debeant?

Unis Germanis, quasi verum nobilitatis germen dictis, juxta *gl. c. 1. verb. Germanos. dist. 34.* inter Christianos omnes Imperium mundi à divinâ providentiâ traditum esse verè scribit Joann. Naucler.

C

Chro-

Chronograph. gener. 24. vol. 2. fol. 630. Quare itaque cum vate & Pfalte regio non licebit exclamare : Non fecit taliter omni nationi. Pl. 147. vers. 20. Germani autem Imperialem dignitatem aded sibi devinxerunt, ut hæc jam inter Imperii fundamentales sit leges : Ne quis exterus, & non Germanus in Imperatorem eligatur : Attico teste Illultriff. Franc. Carolo Duce Saxon. apud Illultriff. Frider. Duc. Würtenb. Consultat. de Princip. provinc. Europ. Orat. pro German. fol. 113. lin. 8. & seqq. Non equidem defunt, qui non tantum opinantur, sed etiam scriptis vulgare ausi fuerunt, Regem Franciæ, & quidem ex reliquis nationibus solum, Imperiali dignitate, non minus, quam Germaniæ Magnatem aliquem condecorari posse; propter Carolum Magn. qui Rex Galliæ & de Alemanniâ fuit: quorum in numero reperitur Franc. Marc. *aurear. decis. quæst. 940. n. 10. par. 1.* Verùm Franciscum Marcum, & reliquos idem opinantes atq; docentes frustra esse, & Romano - Germanici Imperii leges ignorasse, Serenissimus Albertus Archiepiscopus Moguntinus Germaniæque Archicapelanus, qui omnium optimè hujus rei cognitionem habuit, edocet. Etenim Francisci Galliarum Regis, Imperium efflictim ambientis, electionem dissuasurus, inter cætera, hæc quoque aperto corde & ore prolocutus fuit: *Ad Gallum quod attinet, legibus nostris & jurejurando nos arbitror impediri, quibus cautum est, ne decus hoc Imperii transferatur ad externos : quin autem peregrinus ille sit Princeps, nulli dubium esse puto,* uti est apud Sleidanum Germanicarum rerum Protonotarium solertiissimum, loco in fine hujus quæstionis intimando. Sciendum autem est, quod Electores Imperatore Carolo IV. qui id disertè non caverat, jam vivis erepto, seipso jurandi religione ad id obstrinxerint, quemadmodum refert Joann. Bodin. *de Republ. lib. 5. cap. 5.* Prudenter sanè, & legi divinæ maximè congruenter. Deuteroni, 17. v. 14. *& seq. fac. 1. 1. vers. eligatur. ibi gl. verb. g. emio. dist. 23.*

Hoc loco non hebeti crenâ scientiæ tabulis inscribi debet, quod nomenclatura GERMANI hac in materiâ latiore significationem admittat, ita ut ille etiam Germanus dicatur & habeatur, qui avo Germano adhuc superstite extra Germaniæ terminos spiritum haurire & cælum hoc adspicere cœpit. Filius enim patris, & nepos avi paterni originem sequi solet l. 1. §. *qui ex duobus.*

z. l.

2. l. *assumptio*. 6. ff. *ad municipal.* & *de incol. l. filios*. 3. C. *de municip.* & *originar. lib. 10.* Generos. Baro Hohenecc. *de Privileg. parent. & libertor privil.* 3. cap. 1. n. 7. & 33. Semen itaque, non etiam venter hic in considerationem venit, quemadmodum loquitur Imperator *Novell. 162. cap. fin.* Videantur Joanni. Sleidan. *Comment. de statu Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 11. & seqq.* Hennig. Góden. *conf. 1. per tot. Rest. Castald. de Imperat. quest. 7. per tot.* Petr. Heig. *jur. Civil. & Saxon. quest. 5. per tot. par. 1.* Contr. Lancell. *de jure publ. personar. libr. 1. cap. 1. §. 2. quest. 3. per tot.* Sim. Pistor. *conf. 1. n. 1. & seqq.*

Q U A E S T. II.

AN Imperatore absente vel impedito, Rex Romanorum ordinariam potestatem habeat atque exercet?

REGEM ROMANORUM Imperatoris Imperique Vicarium perpetuum appellari, jam antè dictum fuit. Sed vices agentium mos est, sic aliorum voluntatibus obedire, ut suas non habeant dignitates. Splendent mutuato lumine, nituntur viribus alienis, & quaedam imago in illis videtur esse veritatis, qui proprii non habent jura fulgoris: quemadmodum Rex Theodoricus Gothus loquitur *constit. 151.* apud Melch. Goldast. *Constit. Imperial. rom. 3. fol. 77.* Quæ sanè verba ordinariam potestatem denegare videntur. Verùm, cum reverà à lege habeat, quicquid habet, ordinaria potestas ei abjudicari non potest. Probat id locutio hæc *Im Namen Jhres Kayf. Maytt. vnd für vns selbft / quam Recellus Imperiales lecturians vel sexcenties inveniet. N. A. Speyer de anno 1542. §. So hat dem allen nach. N. A. Augspurg de anno 1555. §. Sezen demnach. §. Wir sezen ordnen. §. Vnd sollen in oberzehlfen. & passim.* Hinc est, quod æquè ac Imperator de Imperialibus Civitatibus scribit, *Unser vnd des Heiligen Reichs Stätte. N. A. Regenspurg de anno 1577. §. So haben wir vns.* Quòd Judicem Camerae Spirensis nominare ac constituere queat. *Ordinat. Cam. par. 1. tit. 1. §. Remblich.* Quòd Imperatore adhuc vivo Caput Imperii audiat. *N. A. Augspurg de anno 1555. §. vnd im fall da die.*

C 2 Hoc

Hoc verò alternativè, non copulativè est accipiendum, ita ut Imperatore absente vel impedito Caput sit; ne Imperium quod uniceps esse debet, biceps, & consequenter monstrosum, efficiatur, ut rectè etiam monet Theod. Reinling. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 3. quest. 14. n. 47.* Vicarij nomen quod attinet (ut hoc quoque expediat) referri huc possunt verba Regis Theodorici *alleg. constit. 151.* de Vicario Urbis Romæ ita loquentis: Tu Vicarius diceris; & tua privilegia non relinquis, quando propria est jurisdictio, quæ datur à Principe. Videantur Accurs. *in l. more. §. ve. b. alieno. ff. de Jdct. omn. judic.* Lup. Bebenb. *de jurib. Regni & Imp. Rom. cap. 11. per tot.* Joach. Cluten. *Syll. rer. quot. concl. 23. lit. e.* Tob. Paurmeist. *de Jdct. Imp. Rom. lib. 2. cap. 5. n. 5. & seqq.* Adr. Gilman. *Symphor. votor. Camer. to. 1. par. 3. vo. 8. n. 10. & seqq.* Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 4. n. 9. & seqq.*

Q U A E S T. III.

AN Imperatore transalpizante, Archidapifero Imperii, in locis adsignatis, administratio debeatur?

S. Augustinus populum alicubi monet, ut ne rideat sacerdotes minùs grammaticè loquentes. Ego utiq; etiam necesse habeo lectorem rogare, ut ne rideat me, occasione sic ferente verbo parum latino, latinà in oratione utentem: sed sciat, apud veteres Germanicarum rerum scriptores *Transalpizare*, pro trans Alpes proficisci, usitatè poni; teste Conr. Rittershuf. *Partit. jur. feudal. libr. 2. cap. 1. quest. 36.* Verum ad rem. Verissima & decisiva propositæ quæstionis responsio depromi potest ex Ordinatione quadam antiqua de Officio Comitum Palatini, inter cætera & hæc habente: *Si Regiam Majestatem, sive in exercitu, sive aliter extra Regnum agere contingat, Comes Palatinus ex officio debet in Regno semper esse Locumtenens &c.* Dicta Ordinatio integralegi potest apud Melch. Goldast *Constitut. Imperial. to. 3. fol. 403.* Deinde Diploma, quo Rupertus Cæsar, iter in Italiam suscepturus Ludovicò filio suo gubernationem commendat, idem, & quidem apertius, loquitur. Extat hoc & videri potest apud Marq. Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. Comitatus sui privilegio. fol. 191. b. & seqq.* Tandem loculentissimè hoc idem demonstrat Imp. Caroli V. Confirmatio

mation vber des Pfalzgraven Vicariat, Ampt im Heiligen Römischen Reich/ mit einverleibten Constitutionen Caroli I V. vnd Maximil. II. apud Melch. Goldast. in Reichs Satzungen tom. 1. fol. 241. Veritati quidem conforme est, quod modo nominatus Carolus V. Germaniam aliquandiu relicurus Ferdinandum fratrem Vicarium, Regimentumq; ex illustribus aliquot personis collectum, instituerit & constituerit. Ordnung des Regiments auff dem Reichstage zu Wormbs de anno 1521. Verum, ut ibidem dicitur §. Vnd anfänglich. id factum fuit, mit zeitigem Rath/willen vnd annehmen der Churfürsten/ Fürsten/ Graven/ Freyherrn/ Herrn vnd Ständte &c. Et ita etiam sciente atque volente Imperii Archidapifero, qui pati & concedere potuit; ut alius jure suo, quasi commodatō uteretur, *arg. l. pen. C. de pact.* Imo, quod magis urget, Imperator tam Comiti Palatino Rheni, quam Saxonie Duci Principibus Electoribus reverfalibus scriptis seorsim cavet ac promittit, ipsorum Vicariatus privilegii Regimine illo nihil præjudicii generatum iri: quod docent Caroli V. Constitutiones vber das Statthalter-Ampt im Heiligen Reiche/das solches an des Pfalzgraven/vnd Churfürsten in Sachsen Vicariat-Ampt vnnachtheilig sey: apud Melch. Goldast. in Reichs Satzungen. to. 1. fol. 241. Videantur Nicol. Rucker. inter Cl. Cantium. *conf. 14. n. 2. & seqq. ibidem Flor. de Venning. conf. 16. n. 22. & seqq. Marq. Freher. Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu. Gerl. Buxtorf. Dissertat. A. B. concl. 54. lit. c. & d. Bened. Carpzov. de Capitulat. Cesar. cap. 11. n. 10. & seqq.*

T E X T U S.

Cum potestate judicia exercendi, & ad beneficia Ecclesiastica presentandi, recolligendi redditus, & proventus, & investendi de feudis, juramenta fidelitatis, vice & nomine Sacri Imperii recipiendi: quæ tamen per Regem Romanor. postea electum, suo tempore, omnia innovari, & de novo sibi ipsa juramenta præstari debebunt.

C O N C L. III.

Interregno incidente (a) Archidapifer Imperii suum
 C 3 intra

intra tractum (h) vice sacra omnia peragit, (e) quæ ad rerum iuriumq; Imperii administrationem pertinere possunt: (d) in reliquis nihil agit. (e) Quæcunq; autem interea temporis legitimè gesta reperiuntur, (f) Imperator novè electus innovat, (g) simulq; rata esse jubet. (h)

(a) Imperio vacante, ut suprà locuti sumus. INTERREGNUM autem dicitur illud spatium temporis, quò usque in demortui locum alius ordinetur. Pomp. Felt. *de verb signific. lit. 1.* Habetque locum in Principatu electivo, sicuti Tutela in successorio. Christ. Besold *synop. doctv. polit. lib. 1. cap. 6. n. 26.* Quia verò suis incommodis, tam hæc, quam illud scaterere solet, utrinque cautione providà opus est. Hic, ut ne Regno legitimus heres denudetur. Illic, ut ne anarchia, Reip. interitum accelerare sciens, emergat. Bone Deus! quàm plurimi, etiam lumine cassi, adhuc tamen lugent, quòd eorum in tutelam deciderint, qui tollitores, quam tuitores, lieber Bernhaber, als Berhaber esse maluerunt; Paul. Matth. Wehner. *pract. observ. lit. G. verb. Berhaber.* quiq; improbà dominandi libidine stimulati, & animam & ditionem ipsius eripere haut expalluerunt. Historicorum in sylvam te proripito, & exempla quasi sturnatim obviabunt. Aliquot inde accepta exhibet, Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 1. n. 331. & seqq.* Suo etiam more & modo Interregnum, quod Imp. Friderici II. obitus Imperio nostro dedit, & totos sedecim, vel octodecim, vel tres & viginti, vel etià octo & viginti annos duravit (adeo varius & vagus Chronographorù calculus hic reperitur, indice Christ. Lehman Spreyer. *Chron. lib. 5. cap. 95.*) eidem interitum minitari, & sepulchrum parare visum fuit: ut Germaniam, tunc temporis, inter tot capita, sine capite fuisse, non minus verè quam eleganter dicat Illustriss. Joachim. Ernest. Heres Norvveg. apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Württenb. *Consultat. de Princip. provinc. Europ. Orat. pro Gall. fol. 184. sub fin.* Hodie autem tale quid evenire vix poterit. Etenim Vicarii certi & optimi, lege publicà administrationem confirmatam habent, ut totus hic titulus noster indicium facit. Tum sanctione eadem cautum est, ut Archiepiscopus Moguntinus, ubi primùm rescivit Imperium vacare, Electoribus cæteris ilicò id denunciaret; diemq; constituat, ut intra tertium mensem Francofurti præsto sint ipsi, vel ipsorum Legati cum plenis mandatis, novi Cæsaris eligendi causà. Quod si Moguntinus negligat, Collegæ cæteri nihilo secius intra tempus illud convenire, neq; priùs illinc discedere debent,

debent, quàm creato Cæsare. Si verò res ultra tricesimum diem differatur, omnibus aliis cibariis detractis, pane & aquâ saturari debent. A. B. tit. 1. & seq. per tot.

(b) Definitum, suisq; limitibus distinctum *supr. concl. 2. lit. o.* Extra eundem nihil juris sibi arrogare potest: hæc enim sibi invicem opponuntur. l. 1. §. five autem. 14. ff. de aqua cottid. & aff. Paul. Matth. Wehner. *pract. observ. lit. A. verb. Aufferhab.* Deinde Magistratus extra provinciam suam pro privato habetur. l. fin. ff. de Jdct. omn. judic. l. pupillus. 239. §. pen. ff. de V. S. Clement. *quamvis. de foro compet.* Andr. Gaill. *pract. obs. §. 2. n. 2. lib. 1. Idem de P P. lib. 1. cap. 16 n. 28.*

(c) Quemadmodum Episcopalis autoritas per Vicarium ejus repræsentatur. Joan. Paul. Lancell. *Instit. jur. can. lib. 1. tit. 15. in pr.* Ita Comes Palatinus Rheni sacra cognitionis habet potestatem, & jurisdictionis Imperatoriæ repræsentat reverentiam, juxta l. 1. ibi gl. verb. *reverentiam. C. de offic. vicar.* Imperatoris vicem in omnibus, & per omnia sustinet Matth. Steph. *de Jdct. lib. 2. par. 1. cap. 1. n. 160.* Henr. Bocer. *de jure & comm. senior. lib. 1. cap. 3. n. 24.* Omnis jurisdictio & superioritas penes eum residet. Flor. de Venning. *inter Cl. Cantuunc. conf. 16. n. 22. & 26.* Omnia rectè dicuntur. Etenim præter ea, quæ textus noster hic enumerat, licitum ei est, postulantem, in Cæsaream Saoriq; Imperii protectionem suscipere, das einer in des Heiligen Reichs Schus vnd Schirm sey. Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 9. n. 712. & seqq.* Licitum ei est, naturales, manseres, bastardos, etiam ex damnato & illicito coitu procreatos, natalibus restituere: ferias & nundinas instituire: mente captis, illisq; qui suam in tutelam nondum venerunt, tutores, & curatores præficere: Notarios publicos creare, eosq; de tabellionatus officio, per pennam & calamum, ut moris est, investire: nec non sexcenta alia, & enumeratis longè nobiliora, quæ singula continentur diplomate Ruperti Regis Romanor. apud Marq. Freher. *jam supra allegato loco.* Illud notatu condignum videtur, quod Elector hicce eo etiã tempore, quo Vicarius nõ est, non tantum Nobiles, sed Comites quoq; creandi privilegio gaudeat. Marq. Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 11. verb. Princeps etiam Joach. Cluten. Syll. rer. quot. concl. 24. lit. 1. vers. non minima.*

(d) Administratio hæc in conservando & acquirendo consistit, non etiam in minuendo, ut subsequenter manifestabunt Et qui Vicario minuere liceret: Rex ipse quãtũ ad boni publici procuratiõne attinet.

atinet, fore idem est, qui pater cum uxore & liberis, tutor cum pupillo, curator cum adolescente, gubernator cum vectoribus onusta nave, pastor cum grege, Imperator cum exercitu: quorum nemo fidei suae concreditos ut vendere, donare & alienare potest; sic nec Rex populum & provincias: post Fr. Hotoman. Geörg. Kelderey apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Württenb. Consultat. de P. incip. provinc. Europ. Orat. cont. Ital. fol. 781. lin. 13. & seqq.

(e) Nullius est momenti, sive non valet quod agitur, & nulli inde vel lucrum vel damnum contingit. pr. Instit. qui & quib. ex caus. manumitt. non poss. l. sed & si quid. 25. §. questionis. 3. cum §. seq. ff. de usuf. & quem adm. quis ut ar. fruatur. l. si mulier. 21. §. si meru. 4. ff. quod met. causa gest. erit. l. si debitor. 2. ff. de pignor. act. Ita enim in jure, phrasis hæc, innumerabilibus locis accipitur. Hub. Giphani. ad §. fin. verb. nihil agitur. Instit. de usuf.

(f) Illegitimè gesta merito reprobantur. Paria namq; sunt, prorsus nihil facere, & aliquid, quod jure subsistere nequit facere. arg. l. quotiens. 6. ff. qui satisd. cogant. l. qui satisdare. 3. ff. de fidejussor. & mandat. l. si se non obtulit. 4. §. condemnatum. 6. ff. de re judic. & de effect. u. sentent.

(g) Approbando, non reprobando, ut mox sequetur. INNOVARE autem, Erneuern, proprie est rem denud seu de novo tractandam suscipere. CONFIRMARE Bestätigen est autoritate & assensu suo, quod jam peractum est, stabilire: maximèq; superiori competit. RATIFICARE Annehmen/ Bewilligen/ Bestehen/ est quod alius fecit, approbare: & hoc cuilibet licet, cui suo remigio rem gerere licet. Verùm hæc differentia plerunq; non attenduntur, sed unū pro alio usurpatur, Mod. Pistor. conf. 38. vol. 1.

(h) Quo de faciendo, per jusjurandum fidem dat, quando eligitur, ut est inter leges Imp. Carolo V. præscriptas, apud Joan. Sleidan. Comment. de statu. Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 16. a. & seqq. Obligat. des erwählten Römischen Königs und Kaisers gegen den sieben Churfürsten und dem Heiligen Reich zu Brannckfurt in der Wahl/ und zu Nach auff der Erönnunge/ art. 27. apud Melch. Goldast. in Reichs Sarrungen par. 1. fol. 240. M. S. Capitulat. Imp. Ferdinandi II. cum Francofurti Rex Roman. anno 1619. eligeret. §. So sollen und wöllen wir auch 31. Et ita usu observari revelat Confirmat. Caroli V. über die handlung Pfalzgraven Endewigs/ so er als Vicari des Reichs gethan hat: apud Melch. Goldast.

Goldast. d. h. par. 1. fol. 242. Dixi, Imperatorem jurejurando ad id obstringi. In Capitulationibus enim passim sub finem hæc leguntur verba: Alles vnd jedes besonder / wie obstehet / haben wir obgedachter Römischer König / den gedachten Churfürsten geredet / versprochen / vnd bey vnsern Königlichen Ehren / Würden vnd Worten im Namen der Warheit zugesaget: Thun dasselbe auch hiemit / vnd in krafft dieses Brieffes; Inmassen wir dann das mit einem leiblichen Ahyde zu Gott / vnd auff das Heilige Evangelium schwören / dasselbe stet / fest vnd vnderbrochen zu halten &c. Accedit, quod hæc clausulæ à Principibus bey meinen Fürstlichen; à Comitibus, bey meinen Gräwlichen; à Nobilibus, bey meinen Adelsichen; ab aliis in dignitate constitutis, vel fide dignis viris, bey meinen Christlichen Ehren / bey meinem guten Glauwen / Trawen vnd Würden; item an Ahyde stat; & à mulieribus, bey meinen Gräwlichen Ehren; prolata, instrumentisq; insertæ, ex communi omnium probatorum Jctorum ac Practicorum opinione, hodiè vim juramenti veri importent; utut circa pœnam aliàs differant. c. ad aures. 3. extr. de ijs qua met. causa sunt. c. pervenit. 2. ibi gl. verb. religionem. extr. de fidejussor. Flor. de Venning. inter Cl. Cantian. cons. 16. n. 31. & seqq. Andr. Gail. pract. obs. 59. n. 1. & seqq. lib. 2. Joach. Mynsing. singul. obs. 17. ibi Arn. Reyger. additio. cent. 1. Paul. Matth. Wehner. pract. obs. lit. B. verb. Bey Stauben vnd Trawen. Andr. Knichen. de Saxon. non pro voc. jure & privileg. verb. Jus, cap. 4. n. 79. & seqq. Quæstiones hæc refero subsequentes.

Q U A E S T. I.

AN Imperii Provisor illum etiam, qui aliam, quam recipiens, religionem profitetur, interregni tempore ad præbendam præsentare queat?

JUS PATRONATUS, quod potissimum dotatione, constructione & fundatione ad aliquem pervenire solet, juxta versiculum

Patronum faciunt dos, edificatio, fundus:

nihil est aliud, quam potestas præsentandi instituendum ad beneficium vacans. gl. can. pia mentis. 26. verb. pia mentis. caus. 16. quæst. 7. Joan. Paul. Lancell. Instit. jur. Can. lib. 1. tit. 28. per tot. Unde Episcopus, Superiorè Episcopali jure gaudens, à Patrono nominatum, sive, ut lo-

D quantur,

quuntur, presentatum instituere tenetur. *c. quod autem. 5. c. pastoralis. 29. extr. de iure patronas. cum similib.* Idoneus autem censetur, qui in Ecclesia servire potest & vult. *c. super. 35. extra. de prebend. & dignitat.* Qualis est, ex legitimo matrimonio natus, aut legitimatus, aut dispensatus, scientiâ sufficienti, juxta qualitatem beneficij, ornatus: post Canonici iuris textus Greg. Tholos. *pa tit. jur. Canon. lib. 1. tit. 28. cap. 1. n. 1. ibid gl. lit. e. cum seqq.* Franc. Duaren. *de Sacris Eccles. minister. & benef. lib. 4. cap. 1. & seqq.* Breviter, idoneus dicitur, qui recipientis celsuram sustinere potest, & ab eodem pro idoneo reputatur. *tit. de Institut. & iure patrona. passim.* Quia verò recipiens illum, qui alio, quâ ipse, religionis cultu Deum veneratur, capacem & idoneum vix iudicaturus est, sequetur, quod non alius, quam eandem cum ipso religionem amplectens presentari queat. Theod. Reinking *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 3. cl. 1. cap. 9. n. 22.* Ad hypothesein thesin hanc transferre lubet. Germanorum haut ullus ignorare potest, imo nec debet *arg. l. fin. § Servius. 23. ibi: turpe esse & c. ff. de O. I. Imperatoris, Ordinūque Imperij conventionem solenni effectum atq; cautum esse, ut Imperium Romano - Germanicum solummodo duarum diversarum religionum professores toleret, foveat, defendat.* Illos puta, qui Pontificis Romani vel os, vel pectus, vel humerum, vel brachia, vel genua, vel pedes osculo lubentis oris osculentur. Etenim, in his septem corporis partibus, Papa, pro diversitate personarum, osculum recipit: ut refert ex Innocentio Rest. Castald. *de Imperat. quest. 64. n. 7.* Deinde illos, qui symbolum à quibusdam Germaniæ Ecclesiis conscriptum, & Imp. Carolo V. Augustanis in Comitibus 25. Junii anno 1530. exhibitum Propheticiis nec non Apostolicis scriptis conforme esse profitentur & propugnant.

Conventio autem isthac non est nuda, sed amicta, imò circumvallata clausulis admodum salutaribus: veteris scilicet iuris correctione, noviq; constitutione, omnium beneficiorum renunciatione, & severissimâ pœnæ stipulatione, sub asseveratione religiosâ. Cum igitur necesse sit pullulare ex his obligationem, hunc vel illum in religionis suæ exercitio, quocunque sub prætextu, turbari & inquietari prohibentem: prono quasi alveo inde fluit, quod Imperij Vicario, Episcopo Pontificio, non nisi Pontificium; Augustanæ autem confessioni addicto, non nisi etiam talem, interregni tempore presentare liceat. Secus ubi facit, per sinuosos anfractus iter aperire & pervenire tentat.

tentat, quò consularis via ducere nequit: quod tamen fieri non de-
 bet *arg. l. qua sub conditione 8. §. sed si, 5. ibi gl. verb. ne alia. ff. de condit.*
institut. l. fin. ibi Gothofr. lit. a. C. si mancip. ita venier. ne proffit. c. un. de
Cleric. conjugat. in 6. c. quod una. 84. de R. I. in 6. Illud hic addo, quod
 Generosissimus Baro Lazarus von Schwendi generosè & prudenter
 judicaverit: Pacem Religiosam Ecclesiasticis, Ecclesiasticorumque
 bonorum securitati plus, quam religionem reformatam sectantibus
 commodare atque prodesse: *Bedencken an Kayser Maximilian. II.*
von Regierung des Heiligen Römischen Reichs / vnd Freystellung der
Religion n. 21. edit. Francof. de anno 1612. fol. 126. & seq. Vi-
 deantur *Georg. Schönborn Politic. lib. 4. cap. 6. Petr. Frider. de process.*
mandat. & monitor. in Cam. extrah. lib. 1. cap. 19. §. 4. & seqq. Petr. Sy-
ring. de Pace Religion. concl. 29. lit. g. Theod. Keinking. de Regim.
Secul. & Eccles. lib. 3. cl. 1. cap. 9. n. 20. & seqq. Henr. Andr. Cran. de Pace
Relig. par. 1. probl. 4.

Q U A E S T. II.

AN Imperii Provisor, rescripto moratorio, quod no-
 strates *Quinquenell vnd Anstand Brieffe* vocare con-
 sueverunt, petentem exhilarare queat?

Rescriptum tale concessurus, superioris nescius ut sit, aut
 saltem Imperii jura exerceat, necesse est. *Contr. Lancell. de jure publ.*
personar. lib. 1. cap. 1. §. 4. verb. debitorib. per tot. Christ. Besold. Politic.
lib. 1. cap. 4. n. 15. v. 3. Quin verò Imperii Provisor illud elargiri vale-
 at, vix dubium esse potest, cum ex superioribus liqueat, eum Im-
 perii jura exercere, & Imperatoris personam in casibus non exce-
 ptis, repræsentare. Etenim si exceptio facit, ne liceat, ibi necesse est
 licere, ubi exceptum non reperitur, *arg. l. loci. 4. §. pan. ff. si servit. vin-*
dicet. l. quaestum. 12. §. idem respondit. 43. vers. deniq. ff. de inst. n. cto vel in-
str. m. leg. Quod eò magis procedit, quando detrimenti quicquam in
 Rempubl. inde redundare nō potest. Quia verò homines gratiam ta-
 lem petunt venientes, non sunt unius generis, cautio adhibenda
 erit, ne dignus & indignus simpliciter ablativum adsciscant. Qui-
 dam enim tantum fortunæ novercantis invidiâ in paupertatis
 calles incidunt: *Welche auß Ründelichen vnnnd vnderfchenlichen*

zugestandenem vnfällen oder schaden in verderben kommen. Quidam
 verò egestatem, quam Bonæ mentes semper averfantur, suo sibi ju-
 mento accerfunt: Welche den armen Leuten / so form Zapffen vnd
 Spiegel sitzen / alles vermachen / vnd ihre Creditoren enterben. Quidam
 deniq; & suo & fortunæ vitio inopiâ vexari incipiunt: Welche zugleich
 mit helffen / das sie zur Ruhe kommen / vnd hernacher Botten werden.
 Illi, commiseratione atq; auxilio dignissimi, meritò ex ambiunt, quod
 ambiunt. Isti, ab infamiæ portâ haut procul absunt. Etenim L. Ro-
 scia constituens, ut Equites in quatuor & decem ordinibus sederent,
 decoctores exceptit; uti ex aliis refert Dion. Gothofr. *ad Nov. 135. præf.
 lit. e.* Unde fortean digni judicabuntur, ut dexteram eorum catena or-
 net, juxta observata Justi Lipsi. *Excurs. ad Taciti annal. lib. 3. lit. B.* Hi
 vero, quia culpam admiscuere, commiseratione legisq; auxilio se in-
 dignos & incapaces reddidisse putantur, *arg. l. fin. §. fin. ff. que in fraud.
 credit. facta sunt ut restit. l. quod q. is. 203. ff. de R. I. c. fin. extr. de immunit.
 Ecclesiar. c. quia. 14. extr. de Usur.* Eisdem à flebili cessionis bonorum
 beneficio quoq; arcendos esse statuunt plurimi, quorum aliquot lau-
 dat Petr. Heig. *Iur. Civil. & Saxon. quaest. 35. n. 49. par. 1.* Videantur
 Ordnung vnd Reformation guter Politey zu Augspurg anno 1548.
 auffgerichtet / vnd zu Franckfurt anno 1577. gebessert: *tit. von verdorbenen
 Kauffleuten. §. fin. Andr. Knichen. de Sax. non provoc. jure & privil. verb.
 Ducum Saxonie cap. 5. n. 506. & seqq. Herm. Lather. de Censu lib. 3. cap.
 15. n. 20. & seqq. Paul. Matth. Wehner. præf. obs. lit. A. verb. Anstandsbrief.
 Bernh. Wurmbf. præf. obs. 9. tit. 28. lib. 1.*

Q U A E S T. III.

AN Imperii Provisor redditus & proventus Imperii nomi-
 ne recollectos, desß Reichs Rentten vnd Gefälle / suos fa-
 ciat & lucretur?

Potestatem habet collectas & datias, consueta onera realia &
 personalia, & mixta, quocunq; nomine censeantur, Imperatori & Im-
 perio debitas seu debita, debendas seu debenda, nec non omnes cen-
 sus, redditus, jura, proventus, emolumenta, oblationes, conductus, te-
 lonia & pedagia Principatuum & dominiorum, monasteriorum, civi-
 tatum, terrarum, territoriorum, districtuum, oppidorum, castrorum,
 villarum & locorum, ad Imperatorem, ratione Imperii & ipsum sacrum
 Roma-

Romanum Imperium, de jure, consuetudine, aut aliâs pertinentes & pertinentia exigendi, levandi, recipiendi, & ad usus suos pro defensione sacri Imperii, & pro ipso Imperio ac evidenti expensarum necessitate supportandi, & applicandi: uti habent verba Ruperti Regis Romanorum, diplomate filio suo dato, cujus tenor legitur apud Marq. Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. Comitatus sui privilegio. fol. 191. b. & seqq* Quæ verba liquidissimum faciunt quod proventus Imperii suos non faciat, multo minùs lucretur. Ita loquor; quia duo isthac differentiâ quâdam ab invicem se junguntur. Etenim, ille quidem, qui lucratur, suum facit: at non omnis, qui suum facit, lucratur. Interdum namquè, quod suum quis facit, restituere cogitur. Joann. Harpr. *ad §. si quis à non domino. 35. n. 79. Instit. de R. D.* Similiplanè modo, jure privato, negotiorum gestor domino restituere jubetur, quod ejus nomine exegit, etiamsi sit indebitum. *l. si autem. 8. §. item. ibi gl. verb. non potuerim. & l. si quis negotia. 23. ibi Gothofr. lit. a. ff. de procurator.* Accedit, quod donatio regulariter non præsumatur; uti colligitur ex *l. cum de indebito. 25. in pr. vers. sin vero. ff. de probation. c. quia verisimile. 10. ibi gl. verb. concesserit. extr. de presumption.* Franc. Pfeil. *conf. 99. n. 7. cent. 1.* Quòd perdere videatur, qui donat. *l. filiusfamil. 7. ff. de donation.* Exceptis casibus, quos enumerat *gl. l. sed si ego. 4. verb. donat. ff. ad SG. Vellejan.* Cum vero nemo teneatur suis stipendiis militare. *1. Corinth. 9. v. 7. c. cum ex officij. 16. extr. de prescription.* officiumq; publicum, uti non compendio, ita nec damno cuiquam esse debeat. *l. videlicet. 24. ibi gl. verb. damno. ff. ex quib. caus. major. 25. ann. in integr. restit. c. cum non deceat. 30. de election. in 6.* Sequetur, impensas pro Imperio factas, deducendas, illudq; tantum, quod reliquum est, restituendum fore. Quod Ruperti Regis Roman. verba in hujus quæstionis frontispicio posita non obscurè etiam innuunt. Ita procurator quoq; fructus recollectos restitutus impensas detrahere potest. *l. idemq. 10. §. idem. 9. ibi gl. verb. cum oportere. ff. mand.* Similiter etiam condemnatus ut acceptum indebitum, cum omni eo, quod solutæ rei accrevit, reddat, impensam subtrahere non prohibetur. *l. in summa. 65. §. si qui. 5. ibi Gothofr. lit. e. ff. de condict. indeb.* Videantur Dominic. Arum, *A. B. Aad. disc. 3. th. 36.* Gerl. Buxtorf. *Differat. A. B. concl. 66. lit. b. Mart. Rümel. A. B. diff.*

4. th. 18. par. I.

D 3

TEX

T E X T U S.

Feudis PP. duntaxat exceptis, & illis, quæ Fahnlehen vulgariter appellantur, quorum investituram & collationem soli Imperatori & Regi Roman. specialiter reservamus. Ipse tamen Palatinus omne genus alienationis seu obligationis rerum Imperialium, hujusmodi provisionis tempore expressè sibi noverit interdictum.

C O N C L. IV.

M Aximæ Archidapiferi (a) potestati, quam Imperio vacante obtinet, duo expressè sunt subtracta. (b) Etenim Regalis feudi, (c) quod nostrates *Fahn vnd Scepter Lehen* appellant, (d) insignia conferre vetatur. (e) Deinde ad Imperialium rerum alienationem, (f) cui associanda est earum obligatio, (g) manus extendere prohibetur. (h) Aliàs autem easdem à Cæsaribus alienatas aut oppigneratas pari pretio reluere non nequit (i)

(a) De Imperii Archimarschalco, cujus, usque huc textus noster mentionem non fecit, singula, quæ hæctenus dicta, quæq; dicenda sunt, etiam accipi debent, uti ex textu, paulò post subsequente constabit.

(b) **E X C I P E**, quod regulam proximè sequi solet, hic quoque invenitur, cum tamen dictum fuerit, Imperii Provisorem, Imperatoris vicem in omnibus & per omnia sustinere. *supr. concl. 3. lit. c.* Sed cogitandum est, vix ullam aded firmam regulam dari, quæ non in aliquo vitiata perdat officium suum. *l. i. ibi Mart. n. 24. & seq. ff. de R. l. c. generi. 34. eod. in 6.* Nec verò etiam toto jure civili facilè dixeris **OMNE**, quin aliquid excipiat. Theod. Marci. *ad §. hæc mortis. sub fin. Instit. de donation.* sed potius juxta naturam actus, cui attribuitur, plerumq; restringatur; uti post multos alios, longo ordine, pro more, cumulos ostendit Andr. Tiraquell. *de utroq; retractu municip. & convention. tit. de retrai. lignagier. §. 1. gl. 7. n. 27. & seq.*

(c) Appellatur etiam Feudum dignitatis, *c. un. §. fin. l. FF. 13. Feudum*

Feudum majus, nominatum, titulatum, absoluta nobilitatis, uti docet, post alios, Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 3. n. 7 & 10. Nihil autem est aliud, quam beneficium, de quo quis à Rege investitus est. *c. un. in pr. 2. FF 34. Franc. Duaren. Comment. Consuet. feud. cap. 4. n. 7.* Requirit què ad sui essentiam copulativè duo: Dignitatem scilicet majorem, qualis est Principatus, Ducatus &c. & investituram à superioris nescio factam. Fr. Duar. d. lo. Curt. Jun. FF. par. 1. quest. 8. col. 1. Jul. Clar. sentent. lib. 4. §. feud. m. quest. 10. num. 1. Jungatur Conr. Rittershus. partit. jur. feud. lib. 1. cap. 4. quest. 5. Ex jam dictis tamen elici non potest, quod Comites & Barones, à Principe inferiori, per subinfeudationem investiti, regalem dignitatem nō habeāt. Etenim & illi à Principe summo, feuda, omnemq; dignitatem suam consequi censentur: post Frid. Pruckm. Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. n. 56. & seqq. Facit huc, quod Imperator Ducatus vel Principatus investituram tantum ipse; Comitatus vero, Consilarii Imperii (Reichs-Hoffraht) conferre soleant. Quam exceptionem ex interpretibus quemquā notasse negat Warem, de Ehrenh. Mediam profæde ib. lib. 2. cap. 1. n. 164.

(d) Principes, quos Germania alit, sunt Clerici vel Laici. Joann. Borcholt. Comm. Consuet. feud. cap. 5. n. 1. & seqq. sive Ecclesiastici vel Seculares. Conr. Rittershus. d. cap. 4. in pr. Illos Spirituales Principes vocat Alb Krantz. Saxon. lib. 9. cap. 15. Hos, Reges gentium appellat Dei Virginisq; proles; quod Lutherus Westliche Herren vertit, Luca 22. v. 25. Tam hi, quàm illi Dignitatum, Regaliavè feuda possident, quorum investituram ab Imperatore, oblatâ fidelitate, petere tenentur, Andr. Gaill. pract. obs. 30. n. 1. & seqq. lib. 1. Conr. Rittershus. d. lib. 1. cap. 5. quest. 15. sub fin. Lib. Hattyl. anal. jur. feud. cap. 3. n. 4. uno etiâ eodemq; modo, Sie müssen ihre Mânschafft auff cinerley weise vort Reich bitten / nemlich mit gefalten Hânden vnd gebogenen Knien. Spec. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 60. in pr. Imp. in aula, Tob. Paurm de Idist. Imp. Rom. lib. 1. cap. 4. n. 40 Nisi pactionibus & privilegiis aliud definitum demonstratur. Jacob. Cujac. FF. lib. 2. tit. 4. Porro, nostrates Politicorum feuda Fahnenlehen, Ecclesiasticorum autem Scepterlehen appellat, die weil Kay. Mye. den westlichen Fürsten die Lehen mit Fahnen / vnd der Geistlichen mit dem Scepterlehet. Specul. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 60. in pr. Quomodo Imperatores Romani Ecclesiasticorū feuda antiquitus, nō p sceptri, sed annuli & baculi in signe cōtulerint; tādē verò Pōtificū in foles.

insolentia annuli baculique symbolum cedere & relinquere coacti fuerint, annalium monumenta docent; Ex multis videri possunt Joann. Naucler. *Chronograph. gener.* 38. vol. 2. edit. Colon. de anno M. D. XLIV. fol. 734. Alb. Krantz. *Saxon. lib. 5. cap. 42.* Christ. Schman Speyer. *Chron. lib. 5. cap. 67.* Quomodo Principes Politici hodie investiantur, discitur ex variis actibus, super ceremoniis, quibus Imperatores Ordinibus Regalia contulerunt, quos literis consignarunt Joann. Sleidan. *Comment. de statu. Relig. & Reip. s. b. Carolo V. Caf. lib. 18. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 347.* Melch. Goldast. *Polit. Imper. par. 6. per tot.* Addi potest Handlung von empfangung der Lehen Königs Ferdinandi / als Erzhertzogen zu Oestereich / &c. apud eund. in Reichs Handlungen fol. 126. & seqq.

(e) Hoc Imperatori, Regique Romanorum Imperator Carolus IV. hoc textu nostro expressè reservavit. Observanda autem erit distinctio inter feuda, cujus meminit Ehrenb. citatus jam supra hac *concl. lit. c.* Carolum IV. Rupertus Rex Romanorum secutus diplomate, aliquoties jam allegato, idem fecit: in illo enim hæc verba, parenthesi inclusa, leguntur: *Exceptis duntaxat feudis insigniis Archiepiscoporum, Ducum & Marchionum, & que cum vexillis seu gladiis recipi consueverunt, & de quibus officialibus Imperialis Curia de more servitur.* Utrumque demum imitatus est Imp. Carolus V. Ordnung des Regiments zu Wormbs auffgerichtet anno 1521. §. vnd behalten uns bevor.

(f) Latini textus verba hæc sunt: Comes Palatinus omne genus alienationis, seu obligationis rerum Imperialium hujusmodi provisionis tempore expressè sibi noverit interdictum. Germanicus textus eadem ita effatur: Vnd derselbe Pfalzgrave hat auß Kayserlicher güte zu verbieten alle veräußerung vnd Verpfändung der Güter / so zum Reich gehören / zeit seiner verwesung. Uterque mysterium recondere, & speciale quid requirere videtur. Ille quidem, ut Comes Palatinus ipse manus suas virgines, hac in parte, conservare studeat. Hic verò, ut idem vigilet, videat, & provideat; ne Imperialium rerum sanctitas alterius mercatoris manu & tactu, prophanetur ac deturbetur.

(g) Quia Alienatio, quæ est translatio ejus, quod cujusq; est, ut sibi ablat, & alteri addit. 1. alienationis. 28. ibi Gödd. n. 4. & seqq. ff. de V. S.

v. s. Mod. Pistor. *conf.* 31, n. 15. & *seq.* vol. 1. non tantum strictè accipi-
tur, pro ea quæ dominium transfert; sed etiam largiùs, pro omni actu,
qui alium alicujus juris participem facit. *rubr. & l. fin. ibi Sichard. n. 1.*
& *seq. C. de reb. alien. non alienand.* Deinde ab obligatione ad distractio-
nem certo certius tandem pervenitur. *l. si convenit. 4. cum l. seq. ff. de pi-
gnor. act. l. si creditor. 7. §. fin. ff. de distract. pign. l. quæ specialiter. 9. C. eod. l. 1.*
& *10. tit. C. debitor. vendit. pign. imped. non posse.* Sequitur ergo, quod
alienatione prohibitâ, obligatio simul prohibita censeatur. *arg. l. ora-
tio. 16. ff. de sponsalib. l. ad rem. 56. ff. de procurat.* Joan. Harpr. *ad §. fin.*
n. 179. Infit. quib. mod. re contrah. oblig. Sunt tamen etiam differentiæ,
quæ obligationem ab alienatione determinant, de quibus Joan. Si-
chard. *ad l. qui post. 3. n. 7. & seqq. C. de legat.*

(h) Imperator Carolus IV. Imperatoriè quidem statuit, quòd
Imperium res suas pleno jure possidere debeat, hoc est, ut neq; vendi,
neq; per quoscunq; actus alienari possint, ceu loquitur, simulq; se ex-
plicat Agathense Concil. *cap. 7. relat. can. 1. caus. 10. quest. 2.* Verum,
quod statuit, exemplo minimè juvit. Minimè etiam cogitavit, ini-
quum esse, bona præcipere, & talia non fecisse. Aurel. Cassiod. *variay.*
lib. 11. epist. 8. Hinc Aquilam deplumare non fuit veritus, ut in reli-
quum animantibus cæteris sit contemptui. — Quid enim potest sine
pennis? Alb. Krantz. *Saxon. lib. 10. cap. 3. in princ.* Specialia collegit
Christ. Lehman Speyer. *Chron. lib. 7. cap. 39. & 50.* Joan. Wolff. *lectio. me-
morab. & recondit. cent. 14. ad ann. 1354. tit. de Papa. cum Impp. concord.*
fol. 641. & seq. Necesse itaque fuerit, ut Archidapifer & Archimar-
schalcus, Imperii Provisores, Imperatoris hujus stylum hoc passu se-
quantur, exemplum nequaquã: *arg. illius quod Christus dicit Matth.*
23. v. 2. & seq.

(i) Hinc Elector Fridericus IV. ad Eberhardum Spirensen
Episcopum & Capitulum simul inter reliqua ita scribit: *Vnd*
wir dann / so wol als vnsere geehrere Voretern die Pfalzgraven /
Churfürsten / von den Römischen Kaysern vnd Königen erlangten vnd
habender sonderbaren / hohen Regalien vnd Privilegien berechtiget /
das wir Schloß / Stätte / Märkte / Dörffer / Leute vnd Güter / von der
Römischen Kaysern vnd Königen versetzt / verpfändet / oder für Geldt
verschrieben / an Ihr Mayt. vnd des Heiligen Reichs stat / zu vnsern
Händen einzulösen ganz macht haben &c. Sub dato Heidelberg

E 10.

10. April, anno 1609. Privilegium hoc ex vicariatu proflire, scribit Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu vers. deniq; ab hoc.*

Sed possuntne res tales refuso pretio ab eodem repeti? De Appel-
læis illis lineis Protegenes aliquis iudicet, ego manum de tabulâ. Hoc
tamen non nescio, quòd Rex Romanorum recens electus juratò pro-
mittat, quòd Ordinibus Imperii Regalia, superioritates, libertates, pri-
vilegia, hypothecas, aliaq; jura, usus etiã, bonasq; consuetudines, quas
hactenus habuerunt, vel aquâ terrâve exercuerunt, in bona constanti
forma; sine ullâ recusatone, confirmare velit, & ad id teneri: citra tamẽ
juris cuiuslibet præjudicium. Compactat: Imp. Rudolphi II. cum Ra-
tisb. in Reg. Roman. eliger. §. *omnimodis.* apud Melch. Goldast. *Polit.
Imperial. par. 12. tr. 1.* Quæstiones huc refero subsequentes.

Q U A E S T. I.

AN Vicario Imperij eo tempore, quo rerum potitur, Co-
mitatum & Baronatum vestituram elargiri sit per-
missum?

Imperatori Regiq; Romanorum Comitatus infeudationem re-
servare videtur textus. *c. un. in pr. ibi Gothofr. lit. c. 1. FF. 14. fac. c. un. in pr. l. 2.
FF. 10.* De Baronatu idẽ statuendũ esse, revelant textus nostri verba hæc:
Principum feudis duntaxat exceptis, & **ILLIS** quæ vulgari-
ter **Fahnlehen** appellantur: quæ optimẽ emedullat Gerl. Buxtorf.
D. ssertat. A. B. concl. 68. lit. d. Approbat & sequitur Theod. Reinking.
de Regim. secul. & Eccles. lib. 1. cl. 4. quæst. 16. n. 12. Juvat quòd feudali-
um placitorum interpretes doceant Curtis & Curia nomenclaturã Comi-
tatum ac Baronatum, æquẽ ut Ducatum venire. Henr. Bocer. *de Sub-
stant. nat. & accid. feudi. cap. 4. n. 54. & seqq.* Idem *de Investit. feudi. cap.
3. n. 128. §. Curtis. & seqq.* Juvat, quod hodierni Germaniæ mores Co-
mites & Barones æquiparent. Jacob. Kleiss. *Feudal. concl. 6. §. his quar-
to. dec. 1.* Thom. Maul. *de jure conduc. tit. 2. n. 5. & seqq.* Juvat, quod Ba-
rones non minus, quam Principes, Duces, & Comites, Imperialis Ca-
meræ Præsides creari queant. Ordinat. *Cam. par. 1. tit. 1. in pr.* Juvat
etiã quòd Comitatus & Conventus Imperiales panegyrici, Comites &
Barones simul Principum classi aggregent. Quod tamen jus non ra-
tione tituli, sed liberi, immediateq; Imperio subiecti territorij habent.
Christ. Besold. *de Idic. Imp. Rom. quæst. 14. à pr.* Circa jam dicta autem
repeten-

repetenda est distinctio supra jam posita *hac concl. 4. lit. c. in fine.* Il-
 lud, multis ignotū, incidenter hic inspergere lubet, quōd quidam scri-
 ptum reliquerint, Comites atque Barones in Germania, sicuti Cardi-
 nales in Italia, si non de jure, tamen de consuetudine, hoc privilegium
 usurpare, ut hominē sceleratum, cruciq; jam destinatum, sibi ob-
 vium, carnificis unguibus eripere, & salvum abire jubere queant.
 Udalr. Zas. *ad §. penales. 12. n. 32. Instit. de action.* Joan. Sichard. *ad*
l. quicumq;. 4. n. 43 C. de serv. fugitiv. Videantur Petr. Heig. *Iur.*
Civil. & Saxon. quaest. 2. n. 32. & seqq. par. 1. Paul. Matth. Wehner. *pract.*
obs. lit. F. verb. Frenherren. Theod. Reinking *de Regim. Secul. & Eccles.*
lib. 1. cl. 4. quaest. 14. & 15. per tot. Barthol. Chassan. *Catal. glor. mundi*
par. 8. confid. 15. Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 6. n. 87. & seqq.*
Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 3. n. 12. cum seqq. Idem cap. 4. n. 36.
cum seqq.

Q U A E S T. II.

AN Imperii Provisori, ut investitura, ita etiam cog-
 nitio atque dijudicatio litium de Regalibus feudis emer-
 gentium, sit denegata?

Quemadmodum Feudorum consuetudinibus receptum esse
 videmus, ut litigium, inter Capitaneos, tanquam Vasallos majores
 exortum, coram Rege terminetur. *c. un. in pr. 2. FF. 34.* Ita Romano-
 Germanici Imperii lege publicā cōstitutum reperitur, quod Imperator
 de litibus & controversiis incidentibus circa Regalia feuda, quorū ve-
 stiturā solus elargitur, solus etiā per senatū suū aulicū cognoscere velit
 & possit, in nobilissimum superioritatis symbolum. Textum hac de re
 rotundum habet Imp. Carol. V *Ordnung des Regimentes zu Wormbs*
auffgerichtet anno 1521. §. Ob auch sachen fürsien. Idem verbo tenus repetitus
 legitur in *der Camergerichts Ordnung auß allen alten Camergerichts*
Ordnungen vnd Abschiede auff dem Reichstag zu Augspurg anno 1548
von newem zusamen gezogen vnd hernach auffm Reichstage zu Aug-
spurg anno 1555. widerumb ersehen par. 2. tit. 7. per tot. Qui tandē iteratus
 reperitur *Ordinat. Cam. par. 2. tit. 7.* Georg. Obrecht *de jure fe. dor.*
lib. 4. cap. fin. n. 30. cum seq. Et Feudistas omnes ita sentire testatur,
 ipseq; ad stipulatur Joan. Borholt. *Cāment. consuet. feud. cap. 10. n. 1.* Nec
 immeritō,

in meritò, dum textum habent aded apertum, quo cum qui navigat, securus navigat. Udal. Zas. *ad l. properandum. 13. §. & si quidem. n. 8. C. de judic.* Neq; necesse est, ut inter petitorium & possessorium differentia constituatur. Quir. Kubach. *illustr. quest. 8. decur. 4. cent. 3.* Meritò autem talia litigia recto gressu ad Imperatoris tribunal grassari jubentur; cum non de glande legendà, neq; de anserè, domini contumetum effugiente recuperando, sed de amplissimâ Imperii provinciâ agatur; & magnæ arduæq; causæ magnos judices requirant. *l. non distinguemus. 32. §. de liberali. 7. ff. de recept. qui arbitr. recept. ut sent. dic. Exodi 18. v. 22. fac. l. jam dudum. 5. C. de ubi causa stat. agi. deb.* Sed, quid maius, quid sanctius Imperiali maiestate? & quis tantæ superbix fastidio tumidus est, ut regalem sensum contemnat? *l. si imperialis. 12. in pr. C. de legib. & constit. princip.* Quando Imperator tali casu solus cognoscere dicitur, id respectu Camera Imperialis atq; Vicariorum Imperii, non etiam respectu Parium Curix intelligendum, sed hos omnino adhibendos esse, deducit & docet Just. Meier. *Disput. de rei feudal. vindicat. th. 62. & seqq.* Videantur Andr. Gaill. *pract. obs. 29. per tot. lib. 1. Ludolph. Schrader. tract. feud. par. 10. sect. 2. n. 66. & seqq. Dom. Arum. Aur. Bull. disc. 3. th. 41. Idem jur. publ. disc. 11. per tot. Herm. Vult. de Feud. lib. 2. cap. 2. n. 8. & seqq. Henr. Bocet. de ju. e & comm. senior. lib. 1. cap. 3. n. 24. Henr. Andr. Cran. de Pace religion. par. 3. probl. 1. con. 2. Quir. Kubach. illustr. quest. 6. decur. 4. cent. 3.*

QUÆST. III.

AN Romano - Germanicus Imperator Regales dignitates, Principatus puta, Ducatus & his similes Imperio apertas, aliis reinfeudare queat?

Quæstionem illam, An quis potius debeat subvenire patri malo, quam extraneo bono? nebulam esse & tenebrosam aquam, dixit P. Manducat. referente *gl. c. 1. ve. b. fideles. disc. 30.* Fermè de hac nostra idem dicerem. Etenim, quod VII viri in Imperatore eligendo agunt, ratum prius non habetur; quàm Imperator designatus leges, Capitulatione contentas, accipiat, jurejurando communiat, & interpositâ cautione scriptâ fidem det, quòd ab illis nullatenus recedere velit. Inter cætera autem juratò promittit, quod Imperii bona, quæ fortè

fortè vacabunt, nemini conferre velit : uti docet Capitulat. Carolus
V. præscripta, & ab eodem acceptata, apud Joan. Sleidan. *Comment.
de statu Relig. & Reip. sub Caorlo V. Cas. lib. I. edit. Argent. de anno M. D. LV.
fol. 16. a. & seq.* Compactat. Rudolph. II. cum Ratisb. in Reg. Ro-
manor. eliger. § *feuda quoq.*, apud Melch. Goldast. *Polit. Imper. par. 12.
rr. 1. M. S. Capitulat Imp. Ferdinandi II. cum Rex Roman. Francof.
anno 619. eliger. §. Wann auch sehen 24.* Atenim, licet modo jam dicto ju-
retur, compertum tamen est, feuda quæ vacare & Imperio aperiri
cœperunt, eidem non fuisse incorporata, sed aliis de novo concessa.
Nam ecce, Imperator Carolus V. maximam partem bonorum, quæ
Joannis Friderici Electoris Saxonix fuerunt, Ferdinando fratri suo
germano, & Mauritio Duci Saxonix attribuit, quod contra Joan-
nem Fridericum, modò etiam nominatum, fidelem operam in bello
sibi navaverant. Electoratum Saxonicum Mauritio etiam soli
concessit, Joann. Sleidan. *alleg. Comment. lib. 19. fol. 321. & seq.* Joan.
Dickenf. *Specul. trag. Reg. Princip. & Magnat. tit. de Ioan. Frider. Saxon.
Duce & Elect. Lugd. Batav. de anno 1610 C V. fol. 67. & seq.*

Existimarem igitur, Imperatorem præstiti jurisjurandi religio-
ne feuda vacantia aliis concedere, non omnino prohiberi, si conce-
denda qualitas, personæque tali beneficio ornandæ meritum ad sua-
deant & efflagitent : hoc tamen nunquam non observato, ut ne Im-
perium damnatum inde percipiat. Electoratum autem vacantem men-
sæ prorsus non esse incorporandum, sed alii concedendum ipsa ratio
dictitat.

Videantur Henr. Rosenthal. *Synop. feud. cap. 5. concl. 11.
n. 2 & seqq. cap. 10. concl. 11. n. 10. & concl. 38. n. 32.* Tob. Paurmeist. *de
Jd. & Imp. Rom. lib. 1. cap. 4. n. 40.* Joach. Cluten. *Syll. rer. quotid. concl.
20. lit. m.* Henr. Bocer. *de Regal. cap. 2. n. 61 §. est & illud. & cap. 4. n. 15.*
Thom. Lindem. *Exercitat. feudal. 1. cap. 2. th. 65. & seq.*

TEXTUS.

*Eodem jure provisionis illustrem Ducem Saxonix Sacri Im-
perij Archimarschalcum frui volumus, illis locis, ubi Saxonica
jura servantur, sub omnibus modis & conditionibus, sicut supe-
rius est expositum.*

C O N C L U S I O

Imperii Archidapifer & Archimarschalcus (a) ambo Principes Electores, (b) Palatini ambo (c) interregno perseverante (d) totius Imperii provisionem (e) suscipere meruerunt, (f) pro diviso tamen, (g) ita ut prior ille, regionibus quæ Franconico, (h) alter hic, provinciis quæ Saxonico (i) jure regi consueverunt, (f) præsit & prosit, (l) potestate penitus æquatâ, (m) quam perpetuò usurpare, (n) & ad heredes transmittere possunt. (o)

(a) Eodem planè sensu, quo dixit Sacri Imperii Archidapiferum debere Provisorem esse, *supr. 2. lit. n.* Sunt autem Imperii Archidapifer & Archimarschalcus Comes Palatinus Rheni, & Dux Saxonix: Wann man einen Kayserlichen Hoff begehret / muß der Pfalzgrave bey Rhein das Essen tragen / vnd der Herzog von Sachsen das Marschalck. Ampt halten. A. B. tit. 4. §. fin.

(b) Præter hos enim plures Comites Palatinos Rheni, pluresque Duces Saxonix reperiri, certum est.

(c) Saltem olim, si non hodie. Etenim Francia sive Germania duos habuit: Suevicum sive Rhenanum & Saxonicum, & hi sub se alios inferiores. *gl. marg. ad antiq. ordinat. de offic. Comit. Palat. apud Melch. Goldast. Constit. Imperial. 10. 3. fol. 203.* jure Saxonico sex enumerantur, illosque inter Duci Saxonix primus, Duci Bavarix, hoc est, Palatino Rheni secundus locus assignatur. *Specul. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 53. verb. Gegliches Deutschlande.*

(d) Imperator Gordianus eodem sensu rescripsit, matrimonio perseverante dotem repeti non posse. *l. dotis. 6. de collation. De cujus exceptionibus quædam tangunt Joan. Sichard. ad l. ubi adh. c. 29. n. 1. & seqq. C. de jure dot. Andr. Gaill. pract. ob. 83. n. 2. & seqq. lib. 2.* Hinc Interreges non immeritò appellari poterunt.

(e) Quia Imperatoris & Imperii Vicarii generales vocantur à Ruperto Rege Romanorum, diplomate multoties jam allegato. Universales à Flor. de Venning. inter Cl. Cantuinc. *conf. 16. n. 188.* Annotantur rationes, congestæ à Gerl. Buxtorf. *Dissertat. A. B. concl. 58. per tot.* Unde illa loca, quæ non nominatim huic vel illi assignata reperiuntur, inter cætera adjudicata esse judicabuntur. Limitatio tamen adhibenda est, cujus memini infra hujus concl. *quest. 1. sub fin.*

Ambo

(f) Ambo quoq; eodem acquisitionis modo, videlicet, Imperii moribus per vetustis, quos Imperator Carolus IV. tandem confirmavit, & legem esse iussit. Textus verba hæc, Eodem jure provisionis Ducem Saxoniam frui volumus, de hoc subdubitare faciunt Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 56. lit. b.* Verum, ut mea quidem fert opinio, sensus hic, illis ex verbis, erui gestit: Ducem Saxoniam eodem provisionis jure, ratione Principatus seu Comitatus Palatini jam antè quæsitò, postmodum etiam frui sinimus. Primo enim Dux Saxoniam olim Palatinus fuit, uti jam dictum *hac concl. lit. c.* Deinde Imperator Carolus IV. qui in principio hujus nostri tituli dicit, Comes Palatinus Rheni ratione Principatus seu Comitatus Palatini privilegii esse debet Provisor Imperii: ipse idem Saxoniam Ducis ditionem etiam Principatum, sive Ducatum & Palatinatum, *Herzogthumb und Pfaltz zu Sachsen*, indigitavit. Caroli IV. Bulla von Freiheit und Succession des Churfürsten zu Sachsen, apud Melch. Goldast. in *Reichs Satzungen par. 2. fol. 68 & seq.* Optimè consonat, quod Marq. Freherus scriptum reliquit: Utrunque Electorè Vicariatū obtinere veteri instituto, & peculiari munere sui conditione: cujus formalia verba adduco *hac concl. lit. m.*

(g) Quæcunq; communia sunt, pro partibus divisis, vel indivisis communia ut sint, necessitas requirit; tertiã enim speciẽ jus nostrum ignorat, Jacob. Wehrn. Kylling. *de Saverb. Castrov. disc. 3. n. 80.* Utrumq; in Imperii Provisoribus conspicitur, diverso tamen respectu. Totius enim Imperii provisio duobus pro diviso est concessa. Regiones vero singulis adscriptas, singuli pro indiviso regunt ac moderantur.

(h) Ut dictum est *supr. concl. 2. lit. o.* Hunc Rhenanum Vicariatum, Germaniam partem nobilissimam & Romanis Principibus libenter habitam, complectentem, longè honestissimũ esse, & latius, quàm Saxonicum patere, scribit Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. q. in nec illud.* Et quis obloqui audebit? Quia non tantum Franconiam & oram Rhenanam, sed etiam Sueviam universam includit. Suevia autem Germaniam totius suprema est portio, & sola olim Alemannia dicebatur. Unde Alemannorum Principum, hoc est, Suevorum, frequens in historiis est mentio. Joan. Naucler. *Chronograph. gener. 43. vol. 2. edit. Colon. de anno M. D. LV. fol. 843.* Ad stipulatur Sebast. Münster. *Cosmograph. lib. 3. cap. 6. & 8.*

(i) Lex Romana, Longobardavè per omnes Germania partes usum

non

non æquè obtinuit: sed Saxonica gens ab omni antiquitate propriam legem habuit, quam nec Carolus Magn. qui postremam illam subjugavit, ei prorsus ademit. Adeoq; quidam Germaniæ populi, Regem Poloniæ hodiè agnoscetes, eo jure utuntur, & ex eo, à Polonis iudicibus, sententias accipiunt. Marq. Freher. *Not. ad Pe. r. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. ubi jura Saxonica.* Elector Saxonix hujus juris defensor singularis audit & est constitutus; testibus Petr. Albin. *Müsch. mische Landt Chron. part. 1. tit. 16.* Petr. Heig. *Jur. Civil. & Saxon. quest. 4. n. 35. par. 1.* Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 3. n. 77.*

(f) Sufficit à principio, & illo tempore, quo hi Electores provisionis prærogativam adepti sunt, prænominata jura alicubi viguisse, ut infra dico.

(l) Inter reliqua textus verba, & hæc leguntur: Provisor Imperij esse debet; *supra. concl. 2.* Quæ sanè monere possunt, ut nihil insolenter, nihil indebitum sibi vindicantes nominis sui officio tantùm fungantur, *arg. l. defensores. 5. C. de defensor. civitat.* Provisor autem ex pro & video coadunatur, neutrumq; pondere caret. Etenim pro, ibi non est otiosum, sed solertiam quandam & prudens administrationis officium denotat. Joachim. Mynsing. *ad rubr. n. 3. Instit. de mand.* Sic etiam video, inter alia significat curo, prospicio. *Ego istæc rectè ut fiant video.* Terent. *Andr. act. 2. sc. 1. Cur non, inquam, Phormio vides, inter vos sic hæc bonâ, ut componan ut gratiâ.* Phorm. *act. 4. sc. 3.* Accedit verbum DEBET, quod necessitativam est ut loquitur Matth. Coler. *de Procef. execut. par. 3. cap. 12. n. 63.* tam in contractibus, quàm illis, quæ juris sunt publici: *l. 1. §. qui magistratum. ff. quod quisq; jur. in alium statuer. ut ipse eod. jure utat.* Andr. Clud. *de Condition. par. 2. cap. 4. n. 9.* Joan. Rüding. *Singul. obs. 67. in pr. Cent. 4.*

(m) Textus verba sunt, sub omnibus modis & conditionibus, sicut superius est expressum; *Mit aller sacht vnd weisey als obgeschriben stehet.* Quæ important omnimodam similitudinem, in substantia & in qualitate; per ea, quæ tradit Paul. Matth. Wehner. *pract. obs. lit. D. verb. der gestalt: & lit. W. verb. wic.* Quare verò hi duo præ cæteris tantâ prorogatiuâ donati fuerint, planum facient hæc, non hæc, verba: Teutonicum Imperium cum duplici jure regeretur, Franconico & Saxonico, quorum hoc gentem Saxonicam, ad mare Balthicum & Sarmatiam; illud tractum Rheni, Franciam Orientalem & Sue-

& Sueviam, sub qua etiam Bavariam, Austriamq; ad Alpes usq; comprehēbatur; conveniens visum est, ut duo illi Palatini, Rhenensis & Saxoniæ, seu proximi à Cæsare, veteri instituto, & peculiari muneris sui conditione, Imperatore mortuo vel absente, vice sacrâ, Regnum totum Teutonicum (quod κατ'εξοχήν Imperium vocari solet) gubernarent. Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu.* Idem *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. Comitatus sui privilegio.*

(n) Vocula QUOTIES, quæ in principio hujus tituli nostri legitur, & QUOTIESCUNQUE, QUANDOCUNQUE, & si quæ sunt similes, pluralitatem successivam denotant, consequenterq; infinitatem important, *arg. l. filia. 22. ff. de ann. legat. & fideicommiss. l. 1. §. hæc autem ff. si famul. succ. fecisse dicat. l. si ita stipulatus. 55. ff. de fideiuss. & mandat. Andr. Tiraquell. de Vtroq; retractu municip. & convent. tit. de retract. conventionel. §. 1. gl. 2. n. 18. cum seqq.* nisi materia subjecta aliud suadeat. *Alexand. cons. 145. n. 2. lib. 2.* Quia secundum hanc, adeoq; secundum juris dispositionem verba accipi solent & volunt. *arg. l. insulam. 6. ff. de præscript. verb. l. si stipulatus. 4. in pr. vers. verum si emptor. ff. de Usur. l. quanquam. 62. ff. de ritu nupt.* Præterea Imperator etiam iurat, quod Electores in Vicariatus iure quietos & imperturbatos relinquere velit. *Compactat. Rudolphi II. cum Ratisb. in Reg. Roman. eliger. §. cum primis autem.* apud Melch. Goldast. *Polit. Imperial. par. 12. tr. 1.*

(o) Masculos scilicet, nectamen omnes, sed filium primogenitum legitimum; illo autem non extante, ad eiusmodi primogeniti primogenitum. Quod si primogenitus huiusmodi absq; heredibus legitimis ab hac lince migret, ad seniore[m] fratrem laicum, per veram paternalem lineam descendente[m], & deinceps ad illius primogenitum laicum devolvitur. *A. B. tit. 7. §. statuimus. & seq.* Quæstiones huc refero subsequentes.

QUÆST. I.

AN Principum Electorum Vicariatus includat & comprehendat illas provincias, in quibus Franconica Saxonicaq; jura jam observari desierunt?

Affirmantium urna calculum meum habiturit, & iure merito etiam aufert. Quamvis enim provinciæ reperiantur, quæ passæ sunt præmemorata iura à foro suo recedere, attamen Imperii Provisoriis, per id damnum inferri non debuit, imo nec potuit: Sufficitq; eo

F

tempore,

tempore, quo Vicariatus privilegium primùm acquisiverunt, talia jura ibidem recepta & observata fuisse. Cum res potius ex origine, quàm eventu æstimetur *l. si procuratorem. 8. in pr. ff. mand. l. 1. §. idem Pomponius. 13. & §. si servus. 30. ff. de pos. l. si ex plagis. 52. in pr. ff. ad. L. Aquil.* Etenim istam juris mutationem non, nisi ex accidenti contigisse, nemo non videt, qui videt. Accidentia autem tantâ virtute haut polent, ut rei substantiam transformare queant. Quod tralatitium est, probaturq; *arg. l. generaliter. 24. §. proinde 15. ff. de fideicommiss. libertat. fac. l. quæ extrinsecus. 65. ff. de verb. obligat.* Jacob. Menoch. *conf. 35. n. 19. lib. 1.* Neq; computandus est casus adventitius. *l. Iulianus. 6. ff. qui à quib. manum. lib. non fiant.* Nec res dicitur nova, quando accidentalia solummodo alterantur, substantiali forma remanente. Aym. Cravet. *conf. 223. n. 12. par. 2. fac. §. quod si fermentum. 28. Instit. de R. D.*

Quod si verò provinciæ quædam Vicario perpetuo particulari interim parere cœperunt, existimarem Imperii Provisores jurisdictionem suam interregni tempore ulterius ibidè exercere non posse: propter præclaram, quam talis adeptus est, potestatem: cujus memini *Supr. concl. 2. lit. b.* Facit quod privilegium ex cōsuetudine & modo, quo quis eo utitur, ampliatur, restringatur atq; declaretur: uti post alios à se allegatos tradit Andr. Knichen *de Saxon. non provoc. jure & privileg. verb. Lit. provocat. nesci. m. cap. 1. n. 133.* Eatenus autem valet, quatenus privilegiatus illo est usus. Fern. Vasq. *illustr. contr. lib. 1. cap. 2. n. 6. par. 2.* Et in usu, occasione utendi oblatâ, amittitur, Hieron. Schurff. *conf. 29. n. 1. cent. 3.* Andr. Knich. *d. tr. verb. jus. cap. 2. n. 32. & seq.* Et hæc observatio, sive limitatio referri quoq; debet, ad illa, quæ dico superius hac ipsâ *concl. 5. lit. e.* Videantur Gerl. Buxtorf, *Differ. at. ad Aur. Bull. concl. 57. lit. d.* Dominic. Arum. *Disc. Acad. ad Aur. Bull. 3. th. 29.* Just. Sinolt. *de Imp. Rom. Vicar. Elector. & c. concl. 6. lit. b.* Martin. Rûmel. *Aur. Bull. diff. 4. th. 14. par. 1.*

QUÆST. II.

AN Imperii Provisorum sententiæ, quas interregno durante, ut Provisores pronunciant, per appellationem reformari queant?

Quem contra Comes Palatinus Rheni, & Dux Saxonie, Principes Electores, tanquam Imperii Provisores sententiam ferunt, non potest exclamare cum B. Paulo: Cæsarem appello. *Actor. 25. p. 11. Cæsaris, enim.*

enim, & Provisorum horum tribunal, unum est, ac idem, *arg. l. 1. cum l. seq. C. de offic. eius qui vic. alic. iud. vel presid. obtin. c. Romana. 3. in pr. de appellat. in 6.* Ab eodem verò ad ipsum eundem appellatio institui nequit. *c. non putamus. 2. de consuetud. in 6. fac. l. ille à quo. 13 §. tempestivum. 4. ff. ad S. C. m. Trebell.* Etenim, neq; imperare sibi, neq; se prohibere quisquã potest. *l. pen. ff. de recept. arbitr. l. quod autem. 7. §. uxori. 8. ff. de donat. int. vir. & uxor.* Christoph. Befold. *de Appellation. cap. 4. n. 3.* Accedit quod Imperator omnia, quæ interregni tempore legitimè gesta sunt, rata esse jubeat. *supr. concl. 3. lit. f. & seqq.* Omnia autem, quibus auctoritatem suam accommodat atq; impertit, sua efficit. *l. 1. §. sed & hoc. 7. vers. & nemo. C. de vet. jure enucl. fac. l. item si. 5. §. item queritur. 9. vers. sed ratibabitio. ff. de negot. gest.* Andr. Knichen. *de Saxon. non provoc. jure & privileg. verb. privilegium. cap. un. n. 5. cum seq.* Appellatio igitur ad quem dirigitur? Stultum namq; est illud admonere à Principe appellare fas non esse, cum ipse sit, qui provocetur; nec major eo in terris inveniri possit, ad quem catur. *l. 1. in pr. & Wesenb. parat. n. 1. ff. à quib. appell. non licet.*

Aliàs Electoribus omnibus etiam hoc privilegium est indultum, ut ab ipsorum, officialiumve eorum sententiis, appellatio nulla detur, nisi in casu denegatæ justitiæ. *A. B. tit. 11. per tot. Ordinat. Cam. par. 2. tit. 26.* Quod tamen, Electore Saxonix & Brandeburgensi excepto, apud plerosque in usu, vel quo alio modo in fumum ivit. Hier. Treutl. *select. disp. ult. th. 4. lit. e. vol. 2.* Videantur Petr. Heig. *lur. Civ. & Saxon. quest. 4. n. 31. & seqq. par. 1.* Theod. Reinting. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 4. cap. 6. per tot.* Christ. Befold. *de Appellation. cap. 2. n. 19.* Just. Zinzerl. *de Appellation. concl. 70. & seqq. inter Basil. disp. 8. vol. 1.* Regn. Sixtin. *de Regal. lib. 1. cap. 5. n. 11. & seqq.*

QUÆSTIO III.

AN Comes Palatinus Rheni, & Dux Saxonix Principes Electores, Imperiique Provisores, Majestatem, interregni tempore, habeant?

Dictator Romanorum, Magister populi aliàs dictus, Pomp. Fest. *de verb. signific. lit. O. verb. optima lex.* summum habebat imperium, parebant ei Coss. provocare ab eo non licebat, imò jus de tergo vitæque delinquentis penes unum illum erat; sed non ultra Kalendas Sextas, *l. fin. §. populo. 18. ff. de O. 1. Tit. Livius. histor. lib. 2. dec. 1.*

Thom. Smith. *de Rep.ubl. Anglor. lib. 1. cap. 8.* Maiestatem itaq; non obtinuit. Christ. Besold. *Synop. doctr. polit. lib. 1. cap. 2. n. 13 & seq.*

Nuptiæ, sunt consortium omnis vitæ, divini & humani iuris communicatio. l. 1. ff. de R. N. l. 1. ff. rer. amotar. Imo duæ personæ, matrimoniali coalitione aded' concresecunt, ut unum corpus, caroq; una esse dicantur. Genes. 2. v. 24. Matth. 19. v. 5. (Quod spiritualiter est intelligendum, ratione vinculi coniugalis, arctissimæ copulationis & individuæ consuetudinis, quæ inter illas est. §. nuptiæ. Instit. de P. P. Quatenus verò, non tam ratione coniugalis nexus, quam ut personæ, in civili societate versantes, considerantur, sunt etiamnum corpora duo, personæque diversæ: quarum utraque res suas, & iura sua, huic autilli peculiariter competentia habet. Andr. Kohl. *de Servit. feudal. par. 3. n. 17.*) Unde Princeps extraneus, conubiali dextera sibi iungens fœminam heredem Regni, quod se colos inter distrahi patitur, æquâ imperandi potestate, cum uxore suâ, uti incipit, sed quæ evanescat, quam primum uxor in fatalem horam, ultimamque rerum lineam pervenit. Maiestatem itaque non consequitur. Christ. Besold. *Colleg. Polit. disp. 5. th. 11. cl. 1.* Idem *Politic. lib. 1. cap. 5. n. 11. v. 1. & seq.*

Pari planè modo Romano - Germanici Imperii Provisoribus, Maiestatas, Imperio vacante, adiudicari haut potest. Quia summam Imperatoriæq; potentiæ fermè per omnia, & in omnibus pariatam potestatem, quâ fruuntur, deponere coguntur, quam primum Rex Romanorum, Imperatori è medio sublato, surrogatur: quod etiam intra certum tempus fieri debet. A. B. tit. 1. & seq. supra. concl. 3. lit. a. Unde Vicarii temporales, quales etiam revera sunt, appellantur à Theod. Reinking *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 3. cap. 14. n. 49.* Majestas autem ut sit, ex potestate summâ, perpetuâ legibusque solutâ constituatur, necesse est. Joan. Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 8. in pr.* Eaque salva nec fingi, nec pingi potest, si una illarum potestatum deficiat: tam firmo, & adamantino, fortiori vinculo conglutinantur. Thom. Lanf. *Disc. de L. Reg. concl. 45. & seq.*

Interim tamen Imperii Electores, & vel maximè hi Provisores, tantâ autoritate refulgent, ut qui eorum in necem coniurationem coquere non veretur, per eius, ceu Maiestatas læsæ rei, corpus inambulent pœnæ l. quisquis. 5. C. ad L. lul. Majest. (de quibus post alios videri potest Andr. Knichen. *de Saxon. non provoc. jure & privil.*

privil. verb. Ducum Saxonia cap. 5. n. 437. & seqq.) Quia Imperii
Imperatorisque pars maxima esse censentur. A. B. tit. 24.
Jul. Pac. Epit. jur. disp. 28. th. 22. sub. fin. Ihre Hohett vnd authoritet ist
mit eines Römischen Kayfers Gewalt vnd Hohett/daher sie auch fleust/
dermassen verbunden/ das eine ohne die ander nicht verschmätere wer-
den/ auch ohne die ander nicht bestehen kan: ut quodam Rudolphi II.
decreto contineri refert Domin. Arum. A. B. disc. 4. th. 1. fol. 192. Ali-
às etiam, qui Magistratui alicui minori injuriam facit, is haut dubiè
Principis ipsius majestatem lædit. Carol. Paschal. Axiom. politic. ex Ta-
citi annal. lib. 1. verb non profecto. Facit §. patitur. 2. Instit. de injur. l.
eum qui. 18. §. si nupta. 2. ff. eod. l. isti. 8. §. fin. ff. quod met. causa gest. erit.
Videantur Joan. Bodin. de Republ. lib. 1. cap. 8. Petr. Heig. Iur. Civil. &
Saxon. quest. 4. n. 24. & seqq. par. 1. Joach. Mynsing. resp. 44. n. 14. dec.
5. Christ. Besold. Politic. lib. 2. cap. 2. n. 30. & seq. Joann. Harpr. ad
§. publica. 3. n. 15. & seqq. Instit. de publ. judic. Regn. Sixtin. de Regal.
lib. 2. cap. 20. n. 26. & seqq. Andr. Knichen. de Saxon. non provoc. jure &
privil. verb. Ducum Saxonia. cap. 5. n. 481. & seqq.

T E X T U S.

Et quamvis Imperator, sive Rex Romanor. super causis,
pro quibus impetitus fuerit, habeat, sicut ex consuetudine in-
troducendum est, coram Comite Palatino Rheni, Sacri Imperii Ar-
chidapifero, Electore Principe respondere:

C O N C L. VI.

Antiquatum est, (a) ut Romano-Germanicus Impera-
 tor (b) Principum Princeps, Christianique nominis
 splendor, (c) ab inferiori pulsatus, (d) Comitem Palati-
 num (e) Imperii Archidapiferum Electorem Principem (f)
 judicem ordinarium habeat, (g) & hic solus litem illam
 dirimat, (h) Idem verò accusatus, (i) toti Electorali Col-
 legio sinitur, (f) & si res ita poscat (l) Imperatoris nomi-
 ne & numine nudatur. (m) Hoc autem casu Statuum reli-
 quorum consilium merito etiam adhibetur. (n)

(a) Ex consuetudine introductum, Von alter gewonheit/ uti verba textus sonant. Quo sensu (licet satis novè atq; inusitatè) locutio hæc reperitur *c. un. 2. ff. 107.* Aliàs Antiquatum jus dicitur, quod ià est abolitum & defuetudine abrogatum. *Conr. Rittersh. part. jur. feud. lib. 2. cap. 1. quæst. 34.*

(b) Textus addit, Sive Rex Romanorum: Germanicus habet Kayser als Römischer König. Et ab hoc non dissentit *Specul. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 52. verb.* Wenn man Klagt vber den Richter. Verùm cum Rex Romanorum in specie sic dictus coram Imperatore forum sortitur, Nicodemica Judaicavè istius voculæ acceptio locum hic invenire non potest. Aurea Bulla id ipsum attestari non recusat, dum Imperatoris & Regis Roman. nomen plerunq; confundit, unumq; pro alio ponit, quemadmodum eam lecturus passim deprehendet. Tum etiam, non tam verba, quam rei natura in confidationem trahi solent: quæ etiam admodum frequenter offenduntur, & impropriantur, quò secùdum subiectam materiam intelligi queant. *Accurs. in l. actorum. 46. in fine. ff. de rejudic. & effectu sentent.* Aym. Cravet. *conf. 202. n. 38. par. 2. per l. si uno. 4. ff. locati cond. l. infulam. 6. ff. de. prescrip. verb. & in fact. act. l. miles 75 in-pr. l. cum pater. 77. § donationis. 26 ff. de legat. 2.* Videntur huc quadrare, quæ scribit Georg. Sigism. Seldus *Consil. oder bedencken an Kayser Ferdinanden wie des Papis Pij V. Unbilligen anmassen zu begegnen sey: quæst. 3. §. In es haben well etliche. & seqq. edit. Froncof. de anno 1612. fol. 78. & seqq.*

(c) Imperatoris titulos & epitheta ex toto juris corpore collegit Rest. Castald. *de Imperat. quæst. 2. per. 107.* Hic positus, Imperatorem Fridericum III. condecotavit Thad. Quirin. Patric. Venet. *Orat. gratul. in pr.* Nec sanè frustra est. Etenim dominantes reliqui eum iure suspiciant, quasi in eo singulare aliquid inesse cognoscant: quemadmodum Theodoricus Rex Imp. Anastasio scribit apud Aurel. Cassiodor. *variar lib. 1. epist. 10.* Atq; ita, quibus imperare non potest, venerationis iura imponit. *Christ. Besold. de Appellat. cap. 4. n. 4.* Quid? Annò Imperator in toto hoc universo, omnibusq; eius partibus, Imperii & iurisdictionis intuitu fundatam intentionem habet, ita ut Reges alii, & Resp. liberæ eum pro domino & superiori recognoscere debeant, quamvis de facto recusent? Annon eius est totum illud spatiũ, quò pluitur, quò ningitur, quò fulminatur? Sabbathina hæc est quæstio, (sub quo titulo Roffredus Beneventanus librum in lucem emisit; què
D. Joach.

D. Joach. Clutenii bibliotheca, ut plures alios, liberaliter mecum cō-
municavit) hoc est, dubia & obscura, *gl. l. fin. verb. missus. ibid. Sichard.*
n. 26. C. de Edicto D. Hadr. toll. sive, die Sabbathi tractanda, hoc est, reli-
giosè & circumspectè: cum in utramq; partem probabilitet aliquid di-
ci possit: post Fulgos. Ernest. Cothm. conf. 44. n. 45. vol. 1. Ego itaque
substitens iudicium suspendo: & plura scire desiderantem ablego ad
Clem. pastoralis. 2. ibi gl. verb. districtum imperij. de sent. & rejudic. Dion.
Gothofr. ad l. 1. lit. l. C. de Sum. trinit. & fide cathol. Barth. Chaffan.
Catalog. glor. mundi par. 5. consid. 28. Rest. Castald. de Imperat. quest.
52. & seqq. Fern. Vasq. illustr. contr. lib. 1. cap. 20. par. 1. Joach.
Cluten. Syll. rer. quotid. concl. 9. & seqq. Christ. Befold. de Idict. Imp.
Rom. quest. 6. per tot. & de Appellat. cap. 2. n. 7. & seqq. Mart. Mager. de
Advocat. arm. cap. 3. n. 72. & seqq.

(d) Conventus, sive ob pecunariam causam in ius vocatus
l. voluit. 4. in pr. & l. de atate. 11. §. qui interrogatus 9. ff. de in iur. efa-
ciend. Quod textus noster se ipsum ita declaret, scribit Herm. Vult. ad
l. 1. n. 6. C. ubi senat. vel clariss. civil. vel criminal. conven. Veritati itaq; con-
vitium non faciunt, qui idem docent, quos inter Ant. Hering. de fide-
miss. cap. 7. n. 291. Christ. Befold. Politic. lib. 1. cap. 8. n. 12. Bened. Carpzo.
de L. Reg. German. cap. fin. n. 7. & seqq. Gothofr. Anton. Disputat. de po-
rest. Imp. 1b. 28. apud Melch. Goldast. Polit. Imp. par. 13. tr. 2. Quit Kubach. In-
ris pr. Germ. publ. cap. 30. n. f. apud Dom. Arum. de iure publ. disc. 35. vol. 2.

(e) Germanice vor einem Pfalzgraven, quod nomen rei huic
maximè conveniens est, iuxta §. est & aliad. 3. Instit. de donation. Ete-
nim Pfalz à Pallas descendens, Seb. Munst. *Cosmograph. lib. 3. cap. 331.*
nihil aliud, quam Imperatoris Curiam denotat. Odofr. *ad l. fin. C. de*
rescind. vendit. Specul. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 62. in pr. Ita Argentora-
tum etiamnum nomenclaturâ h:cuti, & iudicii locum, alibi *Raht-*
haus appellatum, hic Pfalz vocari audimus. Deinde Grave Saxoni-
bus antiquis iudex fuit. *Specul. Saxon. gl. germ. lib. 3. art. 53. verb. rechtliches*
Zeutschland. Quam significationem in Longobardorum legibus perpe-
tuo obtinet, teste Seb. Munster. *d. lib. 3. cap. 20.* Sic Vienna Austriae
hodie etiam *Spiegelgraven* vocat, qui in tibicines, & his similes iurisdic-
tionem exercet.

De Comitibus Palatinis plura scire deside-
rans consalere potest Hub. Thom. Leod. *Commentat. de Palatin. Orig. per*
tot. Marq. Freher. Origin. Palat. cap. 1. & 2. Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 2.
cap. 17. n. 10. & seqq. Christoph. Lehman Seyer. Chron. lib. 2. cap. 9.

(f) Quis

(h) Quis, ex tot Palatinis, iudicis personā hic induere debeat, certō demonstrare voluit, ut *supr. concl. lit. n. & consl. 5. lit. a.*

(g) Ordinarius revera est, quia lege datus. l. 1. in *pr. de offic. eius cui mand. est iurisd.* Atenim Imperatoris Iudex est, quando ut Imperator convenitur, aliās in foro sortiēdo utitur eodem jure, quo quilibet alius, nulla Imperialis superioritatis ratione habita. Herm. Vult. ad l. 1. n. 9. C. ubi Senat. vel. clariss. civil. vel crimin. conven. Hinc Imperator Carolus V. tanquam Archidux Austriae in Camera conventus sibi ipsi mandasse legitur hunc in modum: Wir Carl &c. Römischer Kayser/entbieten die Carl Erz-Herzogen von Oesterreich &c. referente Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 64. lit. b. in fine.* Quis verō Iudicis partes sustinebit, quando Imperator actor, alium in jus vocare necesse habet? Jurare enim tenetur, quod, si quam habeat actionem in Statum aliquem, legibus experiri velit: uti est inter leges, quas Electores Carolo V. praescripserunt, apud Joan Sleidan. *loco quem laudo supr. concl. 2. quast. 1. in fine.* Hic distinctionibus aliquot opus est, quae videri possunt apud Gerl. Buxtorf. *d. lo. concl. 82. & seq. Mart. Rumel. A. B. diff. 5. th. 11. & seqq. par. 1.*

(h) Neque Electorum quisquam penitus in hoc habere debet participium, uti loquitur Imp. Justinianus *Nov. 117. cap. 1. à pr.* Quare autem & unde praeminentiam talem consecutus sit studioissime indagant, Marq. Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. illud in signe privilegium.* Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 78. & seq.*

(i) In querimoniam criminalem vocatus, dicente Imp. Zenone l. fin. §. ult. C. ubi Senator. vel clariss. civil. vel crimin. conven. Non tamen propter causas, quas confingit Specul. Saxon. lib. 3. art. 57. in *pr. ibi gl. germ. verb. Den Kayser mag der Bapst.*

(f) Rupertus Palatinus Rheni Imperii dignitatem, socordiamq; Imperatoris Wenceslai (dessen Leib war frumb / das Gemüte thumb / Seb. Münster. *Cosmograph. lib. 3. cap. 19. Imp. 40.*) considerans & animadvertens, Electores reliquos convocavit, Christ. Lehmann Speyer. *Chron. lib. 7. cap. 59.* Zeloq; commotus eum deponi curavit. Joann. Naucler. *Chronograph gener. 47. vol. 2. edit. Colon. de anno M. D. XLIV. fol. 914. facit. c. non potest 3. extr. de sentent. & re judic.* Specula Saxonica & Suevica, Hainr. Steronis, ut & Hainrici Rebdoffii annales nonnulla exhibent legenda, quae innuere videntur, Imperii Archidapi-

chidapiferum tali etiam casu, solum debere esse iudicem. Quibus generalitas, nostri textus, criminalium & civilium causarum distinctionem penitus reticentis, suffragari cupit. Verum quo modo, quâevîa ista in concordiam se redigi non recusent, monstrant Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 81. lit. b.* Just. Sinolt. *de Rom. Imp. Vicar. Elect. & c. concl. 8. lit. a. & b.* Mart. Rûmel. *A. B. diff. 5. th. 7. par. 1.*

(l) Quando iusta maximaq; subest causa, & omnibus ad emendationem profuturis mediis tentatis nihil efficitur aut proficitur. *arg. c. qualiter. 24. extr. de accus. inquisit. & denunciat. c. non potest. 3. extr. de sent. & re judic. c. ad apostolica. 2. ibi gl. verb. gravissima. eod. in 6.* Nicht ohne merkliche/ hochwichtige Ursachen vnd verbrechen. Georg. Sigisfr. Seld. *Confil. oder bedenden an Kayser Ferdinanden / wie des Papsts Pij V. unbilllichem anmassen zu begegnen sey: quest. 2. §. Zum newnden wo die. edit. Francef. de anno 1612 fol. 49.* Iungatur. Christ. Schman Spener: *Chron. lib. 7. cap. 56.* Cum enim sine maximis periculis deponi non possit, subtrahendum aliquid est severitati & rigori juris. *arg. c. 1. ibi gl. verb. cum multitudine. dist. 44. c. ut constitueretur. 25. ibi gl. verb. detrahendum est. dist. 50. can. ult. in fine. caus. 9. quest. 1.* Neg; correptio potest esse salubris, nisi cum ille corripitur, qui non habet sociam multitudinem. *can. non potest. 32. in pr. caus. 23. quest. 4.* Unde in Regum vitâ & moribus occultiora vitia sunt dissi- mulanda, dubia mollius interpretanda, manifesta eatenus ferenda, dum perniciem publicam secum non trahunt. Christ. Schman. *alleg. chron. lib. 2. cap. 34.* Priora Dei iudicio sunt dimittenda, & de reliquo maximâ sollicitudine præcavendum. *can. quoties. 14. caus. 1. quest. 7.*

(m) Carolum III quæ crassum dixere, Magnates repudiarût. Benev. *de Rambald. lib. augusti in Carolo. crasso* apud Marq. Freher. *Germ. rer. Script. tom. 2. fol. 10.* Christ. Schman. *d. lib. 2. cap. 44.* Adolphum Nassaviensem Imperii Electores iure imperiali per sententiam privaverût. Joan. Naucler. *Chron. graph. gener. 44. vol. 2. alleg. edit. fol. 867.* Wenceslai depositio in macello & balneis quoq; notissima est. Sed in his meritò præ aliis, quia ipse balneatores reliquis opificibus mechanicis honestis pares fecit, insuperq; certa insignia eis est largitus anno 1406. ceu docet Kayser Wenceslaus Constitut. vber der bader befreyhung: apud Melch. Goldast. in *Reichs Satzungen par. 2. fol. 82.* Id quod sine dubio fecit in gratiam ancillæ, quæ famulitii operam in balneis elocans, eundé captivum è custodem potestate scaphâ abduxit, laribusq; patriis redditum cupito concubitu exhilaravit: de quo Christ. Schman. Spener: *Chron:*

G

Chron: lib. 7. cap. 61.

(n) Omnes quod tangit ab omnibus merito approbatur *L. n. 7. ita. 39. ibi gl. v. vob. qui laderetur. ff. de adaption. l. in concededo. 8. ibi Gothofr. lit. a. & l. si autem. 18. in pr. ff. de aqua & aqua plur. arc. c. quod omnes. 29. de R. l. in 6. Electores Wenceslaum ignavum deposituros Statuum reliquorum consilium non posthabuisse, attestantur literæ quibus Electores Rhenani Spirensibus exautorationem istam intimarunt, ibi: Das haben wir Ihn mit anderer Fürsten vnd Herrn / zu dem Heiligen Reich gehörig / vmb die vorgent / vnd viel Ründlicher anderer trefflichen gebrechen vnnnd misschaf / damit Er sich des Heiligen Römischen Reichs unwürdig gemacht hat / abgethan & c. apud Christ. Lehman Speyer. Chron: lib. 7. cap. 72. Questiones huc refero sublequentes.*

Q V A E S T. I.

AN ad Comitem Palatinum Rheni Principem Electorē pertineat litis, inter Imperator em ejusque beneficiarium, de feudo aliquo exortæ, decisio?

Sunt qui Palatino Rheni Imperij Archidapifero cognoscendi facultatem adjudicāt, quos sequi voluit Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 8. n. 52. & seq.* Sunt deinde qui statuunt Imperatoris sublimius axioma in hoc splendere, ut solus, tali casu, cognoscat & judicet: quorum aliquot refert Andr. Knich. *de jure territ. cap. 6. n. 3. & seqq.* Verum neq; ad hunc, neq; ad illum litigij talis cognitionem pertinere, magis placet. Etenim si inter Dominum & Vasallum de feudo orta fuerit contentio, per Pares illius domus, sicut lex Corradi dicit, dirimi debet, *c. un. per tot. 2. ff. 16. c. un. §. si inter. 2. ff. 29.* Joan. Barcholt. *Comment. Consuet. feud. cap. 10. n. 6. & seqq.* Hæc Parium Curtis jurisdictioni, à lege, sed per modum electionis à partibus factæ, tributa, ordinaria est: Dnn. Ingolstadt, inter Claud. Cantium. *cons. 27. n. 111. & seqq.* Andr. Gail. *pract. obs. 1. n. 54. & seq. lib. 1.* Imperator itaq; eo ipso, quod inferiori feudum concedit, Parium Curia jurisdictioni lubens & sciens se submittit; cum conditionem hanc ignorare haut queat, imò nec debeat. *arg. l. si Titius. 48. in pr. ff. de fidejussor. & mandat. l. qui cum alio. 19. ff. de R. l. Contrahentes autem legum autoritati atq; dispositioni se conformare intelliguntur: *arg. l. cum quid matuum. 3. ff. de reb. credit.**

Videantur Ludolph. Schrader. *tract. feud. par. 10. sect. 5. n. 40. & seqq.* Joach. Mynsing. *fring. obs. 99. Cent. 1. obs. 89. Cent. 4. obs. 75. Cent. 5. Henr. Vult. de Feud. lib. 2. cap. 2. n. 33. & seqq.* Theod. Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 4. cap. 5. n. 2. & seqq.* Joan. Gödd. *Feudal. disp. II. th. 8. lit. b.*

QVAE.

AN Imperatoris Romano - Germanici Majestas immi-
nuatur, quod Imperij Archidapiferum judicem habe-
re cogatur?

Ioannes Bodinus Gallus, Politicorum Exarchus affirmatum it.
Ast Bodinum, Imperatorum Romanorum, aliorumq; exterorum Re-
gum laudibus nimium detrahendo sepiſſimè turpiter errare, ſcribit
Thom. Lanſ. *Diſc. de L. Reg. concl. 44.* Sunt deinde etiam Germani qui-
dam, ſed mentè ſpuria præditi, in patriam ingrati, qui Bodini menda-
cijs mantellum circumponentes, ſtrenuè cum eodem contra Imperij
majestatem ſtylo digladiantur, nec non ſummum illud Imperij, & to-
tius Chriſtiani orbis Caput voce, calamoq; deprimunt: quemadmodū
dicit Illuſtris. Rudolph. Maxim. Dux Saxon. apud Illuſtris. Frider. Achil.
Duc. Württenb. *Conſultat. de Princip. Provinc. Europ. Orat. cont. Gall. fol. 295.*
lin. 4. cum ſeqq. Per Deum, parum benè, ſi non peſſimè, illi faciunt. Sta-
tuo igitur, per id, quod Imperator conventus in Comitum Palatini ju-
dicio de juſtitia reſpondet, Majestaticum Aquilæ noſtræ corpus nihi-
lo plus emaciari aut attenuari, quam Reginæ volucrum oculus
acutiſſimus Solis meridiani radiis hebetari ſolet. Fieri namque po-
teſt, ut Princeps Majestate quodammodo depoſitâ, Magiſtratum de
cauſa ſuâ iudicare iubeat. Quia iure receptum eſt, ut par, maioreve,
potestas, iudicium accipiat, ſi ſe alterius iuriſdictioni ſubmittat. *l. eſt re-
ceptum. 14. ibi gl. verb. major. ff. de Iudiſt. omn. Judio Lille à quò. 13. §. pen. verſ.*
*ſed ſi iuriſdictioni. ibi gl. verb. ſubjic. ant. ff. ad SC. Trebell. c. nos ſi incompeten-
ter. 41. ibi. gl. verb. aliena. cauſ. 2. quaſt. 7.* Neque aliter ſen-
tire & docere potuit ipſe Joann. Bodin. *de Republ. lib. 3. cap. 6.*
Præterea conſtat, quod Gallix Reges etiam, ut omnem ſuſpicio-
nem iniquitatis à ſe depellant, æquè ac privati, legibus atq; iudiciis pa-
triis acquieſcere ſoleant. Illuſtris. Joachim. Erneſt. Heres Norvveg.
apud Illuſtris. Frider. Achill. *alleg. Conſultat. Orat. pro Gall. fol.*
191. lin. 11. & ſeqq. Conſtat, quòd illis ipſis à Parliamentis ius dicatur,
& ita nonnunquâ cauſa cadant, Dion. Gothofr. *ad rubr. lit. b. C. ne quis*
in ſua cauſa iudic. Coſtat, quòd nova nobilitatis codicilli nō valeant, niſi
à Magiſtris ratiociniorum Pariſ. comprobentur. Renat. Choppin. *de Do-*
man. Etanc. cap. 63. n. 3. laudatus à Marq. Freher. *Not. ad Petr.*
de

de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 11. verb. Imp. & Reges. Constat quòd Pa-
 risiensis Curia judices Francisci I. optimi ac clementissimi Regis edi-
 cta impunè, & quidem sapissimè, reiecerint: teste ipso Joan. Bodino
 de Republ. lib. 2. cap. 5. Exindenè maiestatis liliata candor nigrescit &
 depreciatur? Nega, nega, aut Dictatura Bodiniana te Maiestatis reu
 certò pronuntiabit: nec fortean immeritò. Unde Bodinus etiã,
 si bonus esse, quàm videri mavult, non renuat pari iuri locum conce-
 dere, ubi par militat ratio: iuxta l. pen. §. ult. ff. de jur. & facti ignor. l. si-
 ve ingenua. 2. §. quid si. 29. ff. ad. SC. Tertyll. cū lex enucleari, non etiã ex-
 tendi dicatur, ubi ratio eadem reperitur. Aym. Cravet. conf. 183. n. 3 par.
 1. Quod si verò reluctari velit, conqueri etiam desinat, quod appelle-
 tur Andius sine bono, per anagrammatismum, à Jac. Cuiac. observ. &
 emendat. lib. 18 cap. 38. non sat æquus Germanorum censor, ab Andr.
 Knichen. Encyclop. Brunov. cap. 1. n. 249. Germanici nominis hostis, à
 Joan. Harpr. ad epigrap. præem. Institut. n. 15. Videantur Joach.
 Cluzen. Fasc. Hist. r. Polit. parad. 5. & 10. Idem Syll. rer. quo id. concl. 16.
 lit. c. Dominic. Arum. Aur. Bull. d. sc. 3. th. 45. Gerl. Buxtorff. Aur. Bull.
 Dissert. concl. 80. per. tot.

2 V A E S T. III.

AN Majeftas ex plenitudine potestatis alteri suum, quan-
 docunq; & quomodocunq; libet, auferre possit?

Solenne est, quam plurimis summæ rerum præfectis, ut sibi i-
 maginentur, subditos, eorumq; bona in manu mancipioq; suo esse. Et
 Monarcha Herilis minus fortean peccat, si, quod libet, sibi licere pu-
 tet. Joan. Bodin. de Republ. lib. 2. cap. 2. Unde Tyrannus legitimus non
 rarò etiam vocatur. Christ. Besold. Colleg. Polit. disp. 5. th. 20. cl. 1. Idem
 Politic. lib. 1. cap. 5. n. 20. Regalis Monarcha autem illius vestigiis insistere
 neq; debet, neq; potest: sed potius statuet sibi dictum esse, quod
 Imperatori Valentiniano D. Ambrosius respondit: *Domum privati*
nullo potes jure temerare: quemadmodum ejus literæ ad Marcellinã
 sororem scriptæ attestantur *enist. 3. lib. 5.* Quo pertinet illud vulgatũ,
 quod nostrates ita effantur: *Die Kayserliche Hocheit erstrecket sich nicht*
zur vngerechtigkait vnd vnbilligkait. Hinc quidam docuere, quod Prin-
 ceptis, ubi delinquenti duplex pœna cõstituitur, ita, ut altera parti, altera
 fisco applicetur, hanc solummodò, nõ etiã illã remittere & condonã-
 re queat; quia furti spesces sit, liberalitatem de alieno exercere. Pe-
 trus

trus & Cynus laudati à Joan. Sichard. *ad l. quicumque 4. n. 20. & seq. C. de serv. fugitiv.* Princeps igitur sine causâ cruciatum nemini impingat, hoc est, bona sua auferat; quia consentaneum est, graves cruciatus in bonorum amissione sustineri; uti loquitur Imp. Leo *Novell. 64.* Quod si tamen facit, cogitet Rhamnusiâ Nemesis certò affuturam & cruciatus vicissim impressuram. Exempla docent. Ahab & Jezabel ablatione privati patrimonij in subditum infremetes, sagittam, canumq; lanienam fuerunt experti. *1. Reg. 21. 2. Reg. 9.* Caroli Andevagensis, à Papâ, magnificentissimo alieni largitore, utriusque Sicilia Regno donati, Officiales, quos eò ablegarat, omnem subditorum supellectilem excutientes, sibiq; omnia in omnes licere putantes vesperum siculum tandem habuerunt; post alios Illustriß. Rudolph. Maximil. Dux Saxon. apud Illustriß. Frid. Achill. Duc. Württenb. *Consultat. de Princip. Provinc. Europ. Orat. cont. Gall. fol. 282. & seqq.* Ecce, quomodo disparere & disperire soleant perperam dominantes. Idque justo Dei judicio tribuunt, qui providentiam divinam profundius scrutantur, Hæc sunt verissima; interim tamen, ubi Reip. necessitas postulat, Majestati liberum est, non solum homini nequam, sed etiam viro bono, proprium agrum, propriasq; possessiones auferre. Aym. Cravet. *conf. 264. n. 10. par. 2.* Et quamvis id singularibus hominibus videatur esse damnosum, minus tamen malum est, privatos viros luere, quàm Remp. pessundari. *Æn. Sylv. de ortu & auro. Imp. Rom. cap. 17. per tot.* Atenim non nisi parcissimè aliis quicumquam auferat, neque voluptatem pro utilitate sequatur. Imperator Augustus exemplo prævit, dum forum angustius facere maluit, quam proximas domos possessoribus extorquere. *Sueton. in D. Oct. Augusto cap. 56.* Videantur Dd. *ad l. quoties. 2. C. de precib. Imper. offerend. Rest. Castald. de Imperat. quest. 98. & seqq. Alexand. conf. 136. n. 1. & 12. lib. 1. Fern. Vasq. illustr. contr. lib. 1. cap. 5. per tot. par. 1. & lib. 1. cap. 1. & 2. par. 2. Læl. Zech. de principat. ejusq; ministr. lib. 1. cap. 5. n. 5. & seq. Philip. Matth. ad l. id quod nostrum. 11. n. 50. & seqq. ff. de R. I.*

TEXTUS.

Illud tamen judicium Comes ipse Palatinus non alibi, præterquam in Imperiali Curia, ubi Imperator, seu Romanorū Rex præsens extiterit, poterit exercere.

G 3

CON-

Imperatoris conventi (a) secretarium (b) alibi non, quam ubi ipse præsens reperitur, constitui potest. (c) Eidem vero accusato (d) Electores pro suo arbitrio tribunal determinant. (e) Antiquitus ad Rheni fluminis ripam publica Imperii negotia potissimum deliberata & expedita fuisse ex historiis discere licet. (f)

(a) Imperatoris tam pulsati, quàm accusati iudices in precedentibus sunt constituti; hic iudicii locus determinatur. De Comite Palatino Rheni, Saxoniarum; Duce Imperii Provisoribus quid statuendum? Hos interregni tempore conventurus, ubi, & quem iudicem inveniet? Distinctionis cuneo nodus hic diffindi debet, quem habet Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 65. per tot.*

(b) Aula, in quam iudices conveniunt. *l. fin. in fine pr. & §. fin. ibid.* Gothofr. *l. y. & b. C. ubi senat. vel clariss. civil. vel crimin. conven.* Auditorium, dicere maluit Paulus noster *l. lecta. 40. in pr. ff. de reb. credit.* Sacrum auditorium, Impp. Theodof. & Valent. *l. precipimus. 32. C. de appellat. & consultat.* Jus, quoque vocari potest. *l. pen. vers. alia. ff. de l. & l. voluit. 4. in fine ff. de interrog. in iure faciend.* Vulgò appellant Forum competens; Nostrates, *Handmahl/ eine bequembliche/ ordentliche Gerichtsstat*; quasi eo loco se juri obtemperaturum manu propria quis juraverit. Joan. Oldendorp. *de Cop. verb. & rer. jur. verb. Feudum. §. forum.*

(c) Germanicus textus noster habet: Jedoch soll der Pfalzgrave dasselbig sonst nirgents haben noch suchen / dann an einem Kayserlichen Hoffe / oder wo der Kayser oder Römische König gegenwertig ist. Imperatorem igitur conventurus, haut potis est usurpare priscum illud Romanis usitatissimū: In jus veni, sequere ad tribunal: sed potius necesse habet iudicem urgere, ut ipse conventum sibi; sistendum quærat. Hinc, hujus & præcedentis textus frustilla juncturus, animadvertet, Imperatorem fermè ipsum in propria causâ judicare videri; Ibi namque is, qui Imperatori à consiliis, & quasi pars proprii corporis est, iudicis personam sustinere jubetur; Hic, ut reus iudicem accedat, cogi vetatur. Atenim illud mirandum non accidet cogitanti, Majestatem in causâ propria iudicem esse posse: uti inter-

interpretes communiter docent, per l. & hoc Tyberius. 14. ibi Gothofr. lit. 1. & l. ff. de hered. instituend. Bartol. ad l. un. ibid. Gilken. n. 2 C. ne quis in sua causa judic. Johan. Sichard. ad l. extat. 13. n. 15. ff. quod vi metus gesta erit; quam explicat post l. si per impressionem. 11. C. de his, quæ vi metusve causa gesta sunt. Fern. Vasq. iust. contr. lib. 1. cap. 45. n. 8. par. 1. Fr. Marc. decis. 497. quæst. 1297. n. 7. par. 1. Quod facit, quod apud Grammaticos Imperativus modus primam personam careat. Hoc interim addunt, Maiestatem consultius & honestius facere, si aliis hoc committat. arg. can. nos si incompetent er. 41. ibi gl. verb. aliena. caus. 2. quæst. 7. gl. r. cum venissent. 2. verb. judicari. extr. de judic. Jac. ad l. est receptum. 14. n. 5. ibid. Zal. n. 9. ff. de iudic. omn. iudic. Joan. Sichard. ad l. 1. n. 2. & seq. C. eod.

(d) Imperatorem accusatum, criminisq; convictum degradari superius dico; idq; certi & indubitati juris esse ait Ludolph. Schrad. tract. feud. par. 4. cap. 1. n. 19. Longè verò aliam pœnam Saxonici iuris glossographus somniat, quam ipsius verbis, huc transcriptis, referre lubet: Wann er/der Kayser/der dreyer dinge eins überwunden würde/ (intelligit causas, quas enumerat Specul. Saxon. lib. 3. art. 57.) so soll man vber ihn richten/ vnd ihm das Haupt abschlagen mit einer gulden parten. Vnd das soll thun der Pfalzgrave von dem Rhein/ der dem Lande zu einem Richter vber den König gegeben ist. Weichbild. gl. art. 8. verb. Dievumb mag er sein Leib. Huic adtipulatur Mary Wagners Vhrtel vber einen Römischen Kayser im Buch von des Adels ankunfft/ im bogen F. pag. 1. fac. 2. ubi hæc habentur: Die Churfürsten seind gleich das Aug im Heiligen Römischen Reich/ die haben nicht allein macht ihm einzureden/ mit erinnerung des Adtes/ den ihr Kay. Mayt. dem Reiche gethon/ sondern auch auß redlichen vhrsachen abzusetzen. Ja wann die verwirkung darnach wer/ als im Sachsen Spiegel zustunden/ solle der Pfalzgrave am Rhein/ ihm das Haupt mit einer guldenei parten/ vber eines Schildes rand/ abhawē. Dann wie die Historien schreiber gedencken/ so habē die altē teutsche Kayser/ sich lassen eine guldene art/ wie noch jeziger zeit ein bloß Schwert fürtragē/ nach gebrauch der alten Römische Burgermeister/ mit der sie die vbelthäter hinrichtē lassen: davon mag die ordnung entstandē sein/ wan ein Kayser es so gröblich verwiret/ das man den eben mit der parten oder art ihn solte rechtfertigen/ mit welcher er andere Missethäter ließ hinrichten. Hæc sunt Wagneri verba, quæ appendicis loco apposuit Nicodem. Frischlinus in seiner grundfesten/ warhafften vndermeidliche Antwort/ auff ein erdichtes geschrey/

gefchrey / so wider ihn allenthalben erschollen / betreffend / den Teutschen
Adel. Ecce, VII virum nobilissimam Imperii columnam, quem
Imperatores, Ordinesq; Imperii omnes Judicem constituerunt, hi car-
nificem faciunt. Sie machen auß dem Richter einen Scharfrichter.
Quomodo conveniunt? Annon injuria est? Annon merentur, ut ca-
nem aut fellam portent? quam pœnam Francorum & Suevorum con-
suetudine olim receptam fuisse attestantur Joann. Wilhelm. von Net-
wig, apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Württenb. *Consultat. de princip.
provinc. Europ. Orat. cont. German. fol. 814. lin. 16. & seqq.* Joan. Wolff.
*lection. memorab. & recond. Cent. 12. ad ann. 1160. ex Ch. on. Saxon. Mans-
feld. & Dodech. fol. 379. & seq.* Christ. Lehman Speyer. *Chron. lib. 4. cap. 2.
& lib. 5. cap. 4.* Unde, nihil ineptius hoc uno, ab ineptissimo scribi
potuisse, scribit Marq. Freher, *No. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2.
cap. 10. verb. illud insigne privilegium.*

(e) Adolphus Nassaviensis Moguntia ab Electoribus regno
demigrare jussus est. Joann. Naucler. *Chronograph. gener. 44. vol. 2 edit.
Colon. de anno M. D. XLIV. fol. 867.* Ita Electores Wenceslai deponitio-
nem Francofurti, à Ruperto Electore Palatino eò convocati delibe-
rarunt & concluderunt, Christ. Lehman Speyer. *Chron. lib. 7. cap. 59.*
Lonstenni verò sententiam pronunciarunt & publicarunt, uti ejusdem
exemplar testatur, quod habetur apud Melch. Goldast, latinè *Statut.
& Rescript. Imper. vol. 1. fol. 139. cum seq.* & germanicè in *Reichs Saugungen.
par. 1. fol. 158. cum seqq.* Exempla, præter hæc, plura & posteriora
non occurrunt. Quia verò Imperator Francofurti eligitur, A. B. *tit.
1. §. hujusmodi. §. cum autem. cum §§. seq. ti. 2. per tot. & passim.* Aquis-
grani autem coronatur, in memoriam magni Imperatoris Caroli I,
qui ibi creber mansit, ibiq; tumultus tubam expectat novissimam,
uti habet Alb. Krantz. *Saxon. lib. 8. cap. 21. in pr.* (nisi circumstantiæ
emergentes locum alium suadeant aut jubeant: cujus rei exempla quã
plurima habemus) existimarem vel hic, vel ibi degradationem etiam
commodissimè institui posse vel quoq; debere, *arg. §. fin. Instit. quib.
mod. tollit. oblig. l. nihil. 35. ff. de R. I.*

(f) In pomario vici Rhenofei, Im Baumgarten zu Rens in
der Pfalz / bey eilff Meilen vnter Mainz / an den Gestaden des Rheins /
alda der Keyser / Stul ist: uti attestantur quam plurima in panegyri-
cis Imperii conventibus tractata, deliberata, conclusa & promulgata,
quæ literis consignata ad nos transmisit venerandæ antiquitatis solet-
tia,

ria. *Locum autem illum propterea fuisse electum, aliqui observaverunt, quod ibidem sonantis tubæ clangor à quatuor Rhæni Electoribus in propriis singulorum terris exaudiri possit: Moguntino in Lonstein; Treverico in Capella, Coloniense in Rhenisse, & Palatino in Braubach. Marq. Freher. Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 2. verb. evocare ad oppidum. Quæstiones per saturam huc refero subsequentes.*

Q U A E S T. I.

AN Majestatis jura descripta contineantur illo biblico textu, qui legitur *1. Samuel. 8. v. 11. & seqq.*

Opinio illorum, qui textum illum de Regum gentilium factis, & more seu consuetudine, non etiam de jure divino loqui affirmant, mihi arridet. Atenim, ut magis constet, quomodo Theologi, quos eadem opinio possidet, locum istum interpretentur, placet, ex maximo numero, trium solummodò interpretationem, ipsissimis verbis, quibus utuntur, huc transcribere. Primus itaque sit Venerabilis Beda, qui ita scribit ad verba *Hoc erit jus Regis &c.* Non qualis esse debeat moderatus ac justus Imperator exponit, cujus & in plerisque scripturæ sanctæ locis, & maxime in Deuteronomio perfectio docetur; sed potius Rector improbus, qui austeritate subjectos sit oppressurus, intimat. Deinde Lucas Osiander *ad verb. contestare eos &c.* publicam protestationem interpone, *ad verb. jus.* (Hebraicè, *judicium*) *Regis qui regnatus &c.* Commemora illis, qui soleant esse ferè Regum mores, quomodo soleant subditos tractare, *Was etlicher Könige / Fürsten vnd Herrn gebrauch sey* (judicium, enim hoc loco, ut & aliis quibusdam scripturæ locis, morem, vel modum significat, quo aliquid fieri solet) Describentur autem paulò post Regis mores, non qui ipsum deceant, sed qui Monarchis ut plurimum sint familiares. Idq; facit Samuel, ut populus vel commemoratione periculorum & onerum à stulto consilio petendi Regis desistat, vel certè postea sibi ipsi suas calamitates acceptas ferat. Denique Daniel Cramerus *ad verb. Das wird des Königes*) *Das ist ein guter freund / der einen für seinen schaden warnet.* *Ad verb. recht sein*) *Es ist zweyerley recht / Eins das in grunde / vnd an Ihm selbst recht ist / vnd ist juris. Ein anders / das*
H Ihm

Ich mancher selbst für recht hielt/ vnd heißt facti. Also meinen etliche Fürsten vnd Potentaten/ es sey alles recht/ was sie nur thun/ vnd ihnen gelüftet. Videantur Alph. Toftat. *Comm. ad 1. Reg. 8. quæst. 19. & seqq.* Joan. Gerhard. *Locor. theolog. de Magistr. polit. ro. 6. cap. 5. sect. 1. n. 125.* Wolffg. Franz. *de interp. fact. scriptur. orac. 126. fol. 1299. & seqq.* Warem. *de Ehrenb. verisimil. Theolog. Jurid. polit. de Regni subsid. ac onerib. subdit. per tot.* Joan. Bodin. *de Republ. lib. 1. cap. 10.*

Q U A E S T. II.

AN Imperator Primarias preces petentibus concedens, proprio suo jure, quod per electionem consequitur, utatur?

Affirmantium in conclave veritatis maiestas me non ducit, sed trahit. Etenim Ecclesiasticas dignitates omnes ab Imperatoribus Regibusq; Romanorū peti olim oportebat. Hi Papā ipsū eligebant aut confirmabant: Clerici omnes sub horum imperio & manu vivebant. Cuius rei documenta plurima in historiis extant, nec rara quoq; vestigia in ipso Canonico iure interlucent. Concessio etiam, de quā habetur *c. Hadrianus. 22. dist. 63.* non ut privilegium aliquod ex mera Pontificis gratiā & liberalitate profectum accipi debet, sed tanquam hominis ultrò bonam fidem agnoscentis confessio, Franc. Duaren. *de Sacris Eccles. minister. ac benefic. lib. 3. cap. 11.*

At enim, postquam Præsules Vaticanī, qui fictitiæ Piscatoris Cathedra incubant, primoq; tempore tantum presbyteri erant, post Episcopi, tum Metropolitanī vel Archiepiscopi, deinde Patriarchæ, & tandem Pontifices Maximi effecti sunt: (quod quibus gradibus ascenderit, deducit Balt. haf. Meisner. *Philosoph. sobr. par. 3. sect. 2. cap. 1. quæst. 3.*) Imperatores, à quibus opibus atque honoribus, ab homine non expectendis aucti, & paulò infra Deum adorati erant, compulerunt, ut à iure suo quàm longissimè, fermè dicerem, penitus, recederent, sibi que illud resignarent. Ist also/ der zu vor gedienet/ vnd vnderthan gewesen/ seinem Herren zu Haupten gewachsen/ vnd sein die Stüll auff die bänck gestiegen: uti loquitur post Thegan. Christ. Schman. *Speyer. Chron. lib. 5. cap. 67. in pr.* Interim Imperatores, Imperiales, Primariasvè preces tamen, tanquam certissimum augustissimi illius Ecclesiasticis in collationibus iuris quondam obtenti solum semper retinuerunt, & ad nostra usq; tempora conservarunt.

His exceptis Papa Romanus

nas

mus Ecclesiastica beneficia, omnium fermè provinciarum per Cardina-
lem quendam ad id constitutum (Datarium vocant) hodie solus ven-
dit. Christ. Besold. de *Ætat. cap. 6. n. 4. v. 1.* Sed nihil mirum.

*Ordo sacer, baptisma sacrum, cum chrismate sancto,
venduntur turpi conditione fori.*

*Dives honoratur, pauper contemnitur, atq;
qui dare plura valet munera, gratus is est,*

quemadmodum iam aliquot ante secula cecinit Theodoricus
Uria, Augustinianus Minorita, Episcopus Croatiae de *Consolat. Eccles.
ad Imperat. Sigismund. lib. 1.* apud Joan. Wolff. *lection. memorab. & re-
condit. cent. 15. ad ann. 1409. fol. 745.* Hinc tritum & verum, quod vul-
gò circumfertur, natum est ÷verbium: Quod nihil magis difficile aut
impossibile sit, quam Romæ præbendâ sine argèto obtinere, Et, Romæ
dantes exaudit, nil dantibus ostia claudit.

Quod sanè Diabolo, Principi tenebrarum displicere non potest, uti
epistola, de non Apostolicis quorundam moribus, qui in Apostolorum
se locum successisse gloriantur, à Nicolao Orem edita testatur, quâ
Diabolus inter cætera & hæc scribit: *Vos merito diligimus, vobis
applaudimus: quia leges Simonis Petri negligitis, & legibus Si-
monis Magi amici nostri penitus adheretis: ipsas tenetis ad un-
guem, & publicè exercetis in templo Dei vendentes & ementes
spiritualia, contra Christi præcepta. Distribuitis beneficia & ho-
nores aut prece aut precio, aut pro turpi servitio seu favore: &
Ecclesiasticas dignitates, reprobando dignos, & indignos promo-
ventes; ut pote, ganeones, lenones, & ignaros vestros nepotes,
aut filios proprios ad Christi hereditatem evocatis, ut sanctua-
rium Dei hereditariè possideatis, & uni puero multas confertis
præbendas, quarum minimam pauperi probo denegatis &c.*
Epistola incip. *Lucifer. Princeps. &c.* integra legi potest apud Joan.
Wolff. *lection. memorab. & recondit. cent. 14. ad ann. 1364. fol. 654. & seqq.*
Videantur Matth. Steph. de *Idict. Rom. Imp. lib. 3. par. 1. cap. 4. n. 17. &
seqq.* Tob. Paurmeist. de *Idict. Imp. Rom. lib. 1. cap. 4. n. 41. & seqq.* Jo-
ach. Cluten. *Syll. rer. quotid. concl. 19. per rot. Rest. Castald de Imperat.
quest. 160. n. 14. & seqq.* Henr. Andr. Cran. de *Pace Relig. par. 1.
probl. 4. per rot. Theod. Reinking. de Regim. secul. &
Eccles. lib. 3. cl. 1. cap. 9. n. 49. & seqq.*

H

27AE.

AN Regale & Non regale feudum juxtà alteri per subinfeudationem concedi atq; tradi queat?

Quæstionem hanc exenterandam mihi offerunt quædam, superius dicta *concl. 4. lit. c.* Quibus apponi possunt, quæ pro meâ opinione, quam ibi nutrio, scribit Theod. Reinking *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 4. cap. 14. n. 34. & seqq.* Cæterum responsioni ad formam tam quæstionem reponendæ præmitto, & præsuppono, Vasallum, etiam sine domini sui consensu, feudum, quod habet, sive in partem, sive in totum, alteri in feudum concedere posse: post Alvarot, Afflict. Bald. & alios allegatos Lud. Schrader. *tract. feud. par. 8. cap. 2. n. 10.* Guil. Hanneton. *de jure feudor. libr. 3. cap. 10. in princ.* Henr. Bocer. *de Investit. feudi cap. 3. n. 121.* quod Subfeudum, Excadentiam alii, nostrates *Afftersehen* vocant: Joan. Zabel. *Feudal. exerc. 5. concl. 1. lit. b.* Necessè tamen est, ut tres hæ conditiones, sive, ut vocant, requisita concurrant: I. ut is, cui confertur, paris, aut etiam melioris conditionis & qualitatis sit cum Vasallo, sed non minoris: II. ut non aliis legibus & pactonibus subvasallo detur, quam concedenti est collatum: III. ut syncerè & remotà fraude fiat, hoc est, ne occulta venditio, vel aliud quid in domini fraudem immisceatur. Joach. Mynsing. *sing. obs. 62. n. 4. cent. 1.* Thom. Lindem. *Feudal. exerc. 3. cap. 8. th. 24. & seqq.* Et ita ad quæstionem ipsam accedens, profiteor, illà in hæresi me hære, quod Regale feudum etiam integrè alteri subfeudari non prohibeatur. Textus enim generaliter & sine ullà distinctione de subfeudatione loquentes invenimus *c. un. §. sed etiam res. vers. per feud. m. 2. ff. 3. c. un. in pr. vers. si verò. 2. ff. 9. c. un. §. beneficium. 2. ff. 26. c. un. §. similiter. 2. ff. 34.* Cum itaq; generalis regula inde formari possit, *arg. l. 1. ibi: sed ex jure quod est & c. ff. de R. I. tenaciter illi inharendum, donec exceptio probetur: arg. c. venerabilibus. 7. §. pen. de sentent. ex commun. in 6.* Etenim, secundum regulam semper est pronuntiandum, nisi ab adversà parte doceatur, casum, de quo controversitur, esse unum de exceptivis: post Bald. Schurff. & alios Matth. Coler. *de Process. execut. par. 1. cap. 2. n. 211. & seqq.* Philip. Matth. *ad l. 1. n. 33. & seq. ff. de R. I.* Deinde, inde etiam evadit, quod, si inter ista feuda, hoc casu, distingui deberet, juris feudalis autores tam nobilem, tamque notabilem distinctionem silenti aulæ non fuissent obvoluturi.

turi. Ignorare siquidem haut potuerunt, quod quasi neglecta videantur, quæ notabiliter fiunt, sed specialiter non notantur. *l. item apud. 15. §. ait præton. 25. ff. de injur. & famos. libell.* Joann. Harpr. *ad pr. n. 14. in ff. de vi bonor. rapt.* Accedit, quod vix prægnans ratio in apicum proferri valeat, quare feuda, quæ de mihi sermo est, subfeudari non debeant. Unde sequitur quod neq; lex, ejus subfeudationem vetans ferri potuerit: cum hanc sine illâ constituere, non minus impossibile sit, quam corpus, quod anima dereliquit, vivere: *l. cum mulier. 47. ff. sol. matrim. dos quemadm. petat. c. consuetudo. 5. §. nec refert. dist. 1. Udal. Zaf. cons. 1. n. 49. lib. 1.* Hinc etiam jus, quod sine ratione est (quam ego non adducar, ut credam, tale jus ullum dari) asinum appellat Rob. Maranta *de ord. judicior. par. 3. n. 102.* Videantur Bald. *ad auth. & qui jurat. C. de bon. autorit. judic. possid.* Henr. Rosenth. *Synop. tot. jur. feud. cap. 9. concl. 44. n. 10. & concl. 45. n. 4.* Andr. Kohl. *de subfeud. cap. 1. n. 7. & seqq.* Idem *ibid. cap. 2. n. 8. & seqq.* Herm. Vult. *de Feud. lib. 1. cap. 10. n. 80.* Joan. Zabel. *Instit. feudal. exerc. 5. concl. 2. lit. e.*

EXODIUM.

Solent architecti, ædibus jam exstructis, supremæ compactionis particula coronam imponere, indicaturi, totius structuræ machinam nunc esse absolutam. Ego, pollicitationi meæ, in hujus philyræ exordio, de ordine hic observando factæ, satisfactorus imitari & colophonem adjicere cogor. Atenim qualem? aptiorem magisq; quadrantem, uti mihi videtur, non potero, quàm modos, quæ ab Imperii Provisoribus potestas, quæ intra interregni metas, potiuntur, vicissim avocatur. Duo autem tantum sese mihi offerunt, cum Imperium etiam dupliciter, puta, verè vel quasi vacare, atque ita illis Imperatoris potestatem vicariam præsentare soleat.

Vera vacantia tripliciter quidè cõtingit: Imperatoris nimirum obitu, renunciatione & exauratione: sed unâ Regis Roman. electione tollitur: quæ peractâ Provisorum potestas expirat. *arg. l. meminisse. 10. in pr. ff. de offic. proconsul. l. si forte. 17. ff. de offic. præsid.* Sed quia verba cum effectu sunt accipienda *l. 1. §. fin. ff. quod quisq; jur. in alium stat. ut ipse eod. jure utat.* superfluum est monere, quod acceptionem à partè electi intervenientem simul includam: maximè, cum potius nominatus, quàm electus, dici debeat, antequam electionem de se factam

H 3

acceptat.

acceptat. Rest. Castald. *de Imperat. quest.* 17. n. 10. Deinde, si electus fortean extra Germaniæ limites degat, ejus adventum quoq; comprehendendo. Etenim Imp. Caroli V. tempore ita observatum fuisse, in apicum profert Joan. Sleidan. *Comment. de statu Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 15. & seqq.* Coronationem, præter hæc quoque requirere videtur Flor. de Venning inter Claud. Cantiunc. *conf.* 16. n. 185. & 194. Verùm vero magis conformia tradunt, docentes Imperatorem solâ electione ritè & legitimè perfectâ potestatem suam adipisci. Alb. Krantz. *Saxon. lib. 9. cap. 15.* Joach. Cluten. *Fasc. error. Thalm. Pontif. err.* 28. per tot. Mich. Ulcurrun. *de Regim. mundi par. 2. quest. 1. n. 15. & quest. 2. n. 40.* Theod. Reinking. *de Regim. secul. & Eccles. lib. 1. cl. 3. cap. 7. & 8. per tot.* Unde, Imperatorum plurimi, coronationis actum scientes prudentes omiserunt atq; neglexerunt. Imo in Ferdinando I. Maximiliano II. & Rudolpho II. Imppp. etiam coronationis solennitatem, quæ Aquisgrani ab Archiepiscopo Colonienſe adhiberi solet, prætermiſſam fuisse; refert Tob. Paurmeist. *de Jdicit. Rom. Imp. lib. 2. cap. 4. n. 3.* Meritò itaq; in Imp. Caroli V. nec non Francisci I. Galliæ Regis Legatorum conventu, Caleti anno 1521, instituto, Regis Legatis præcedere volentibus, quia Carolus V. electus quidem, sed non dum confirmatus esset, Electi Imperatoris Legati sese opposuerunt, sibiq; primas deberi contenderunt cum plenam ac liberam potestatem ex electione habens, confirmatione haut indigeat, Regn. Sixtin. *de Regal. lib. 1. cap. 4. n. 13.*

Quasi vacantia, quæ Imperatoris abitu & absentia introduci-
tur, reditu & præsentia eiusdem cedere iubetur. Limitata enim causa non nisi limitatum effectum producere novit, *arg. l. in agris. 16. ff. de acquir. rer. domin. l. 1. §. si insula. 6. ff. de fluminib. ne quid in flum. publ. ripavè ejus fiat, quo peius navig.* Nec in causato plus virtutis esse potest, quam procedit ab influente potentia causa. Lib. Baro Hohenec. *de privileg. parent. & liber. privil. 14. par. 1. cap. 12. n. 13.*

ATque ita, cum Deo, hic mihi pausa & finis: quem faciens annecto votum, in solennibus Ecclesiæ conventibus olim frequentatum; *Multos annos Augusto; multos annos Augusta; multos annos Senatui.* Sive, *Imperatori precor vitam prolixam,*
Impe-

*Imperium securum; Domum tutam; Exercitus fideles; Popu-
lum probum; Orbem quietum:* idque verbis Tertull. *Apolog. cap. 30.*
quò, Pax candida, pax desiderata, quæ juri civitatis apud nos renun-
ciasse videtur, reverti non reluctetur: Germania, patria nostra dul-
cissima refocilletur: nec non à calamitate, quam hætenus est experta,
robur induat, virescat ac crescat,

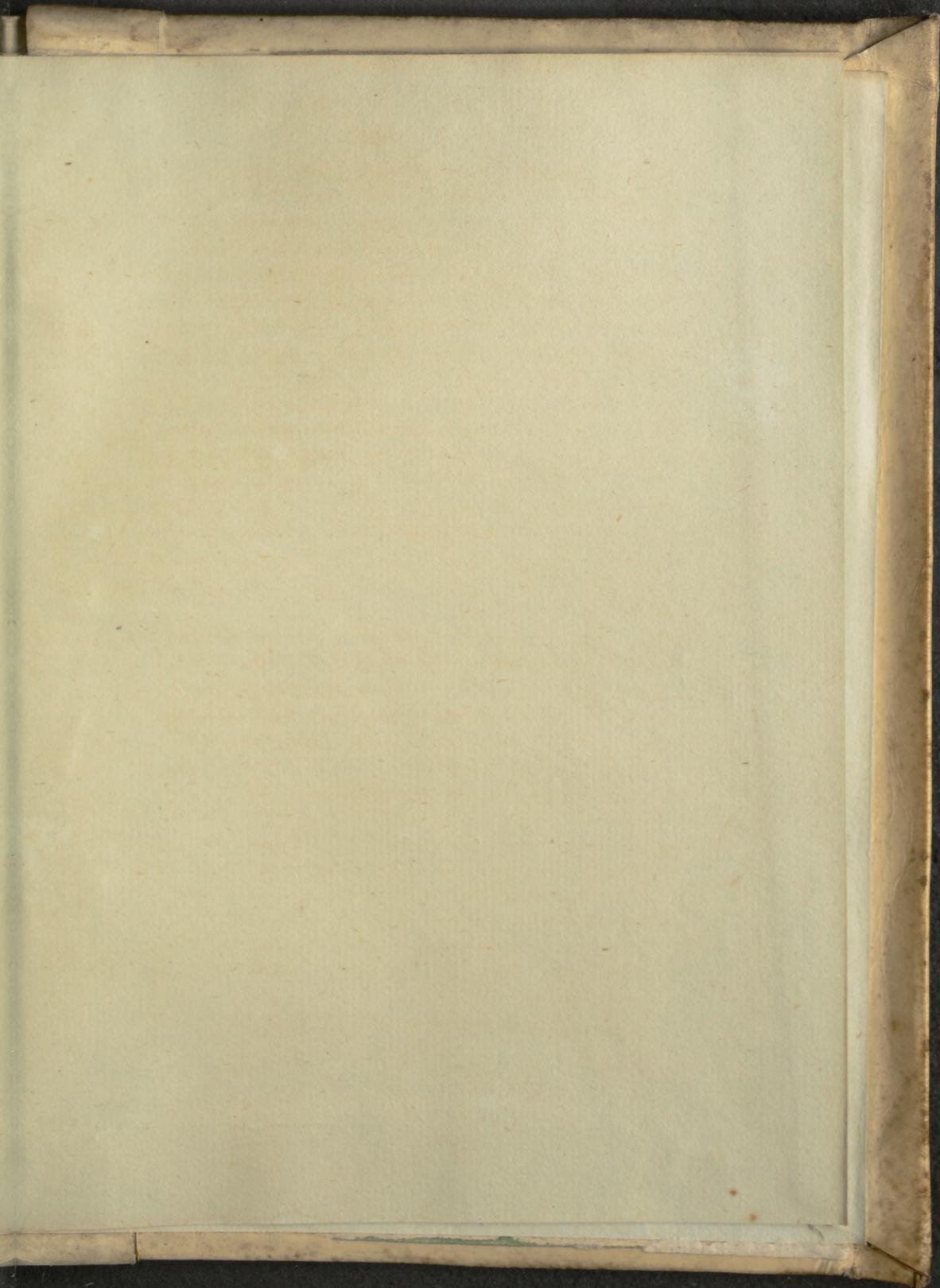
*Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigra feraci frondis in Algido,
Per damna, per cadeis, ab ipso,
Ducit opes animumque, ferro.*

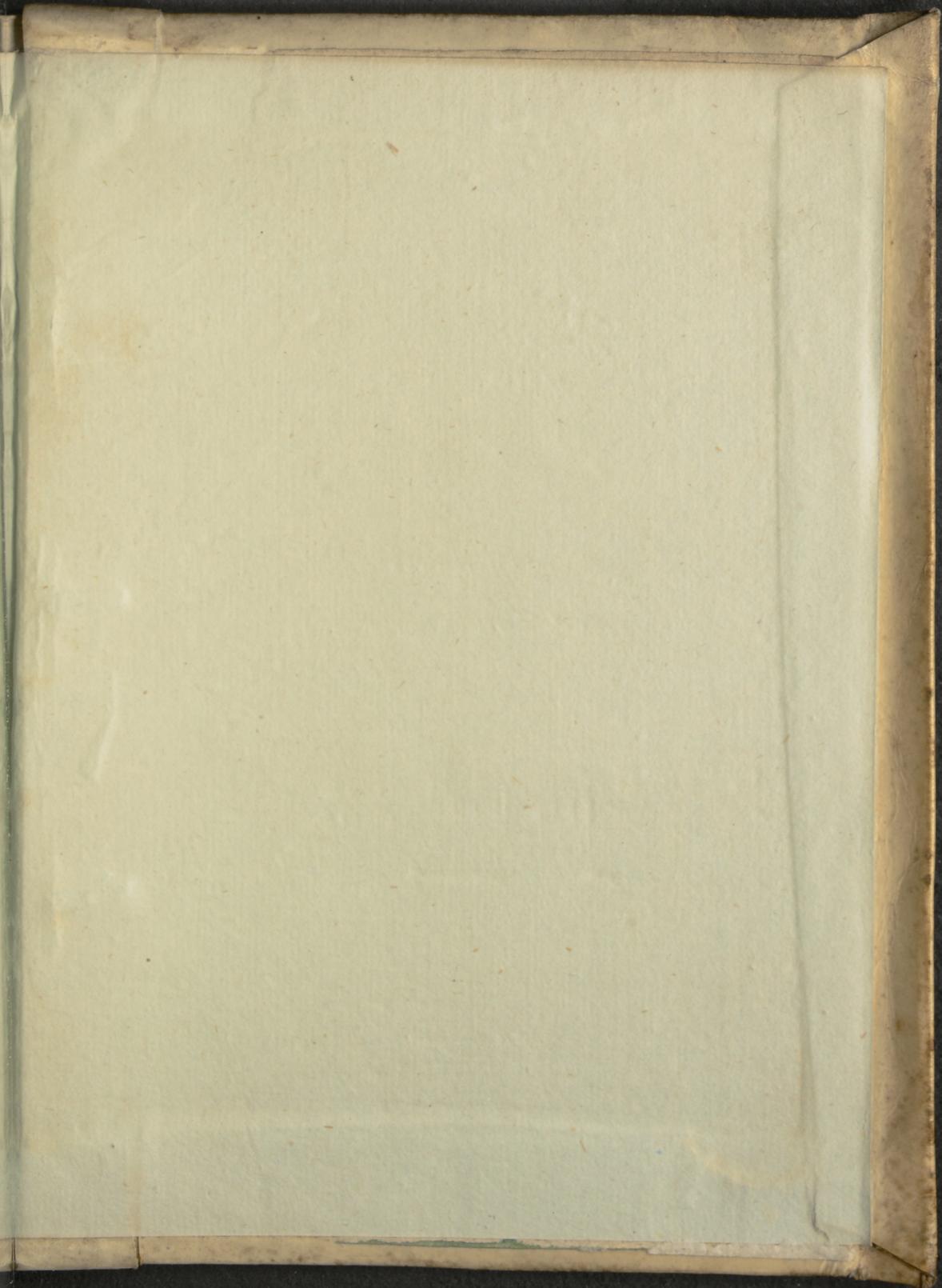
*Q. Horat. Carm.
lib. 4. od. 4.*

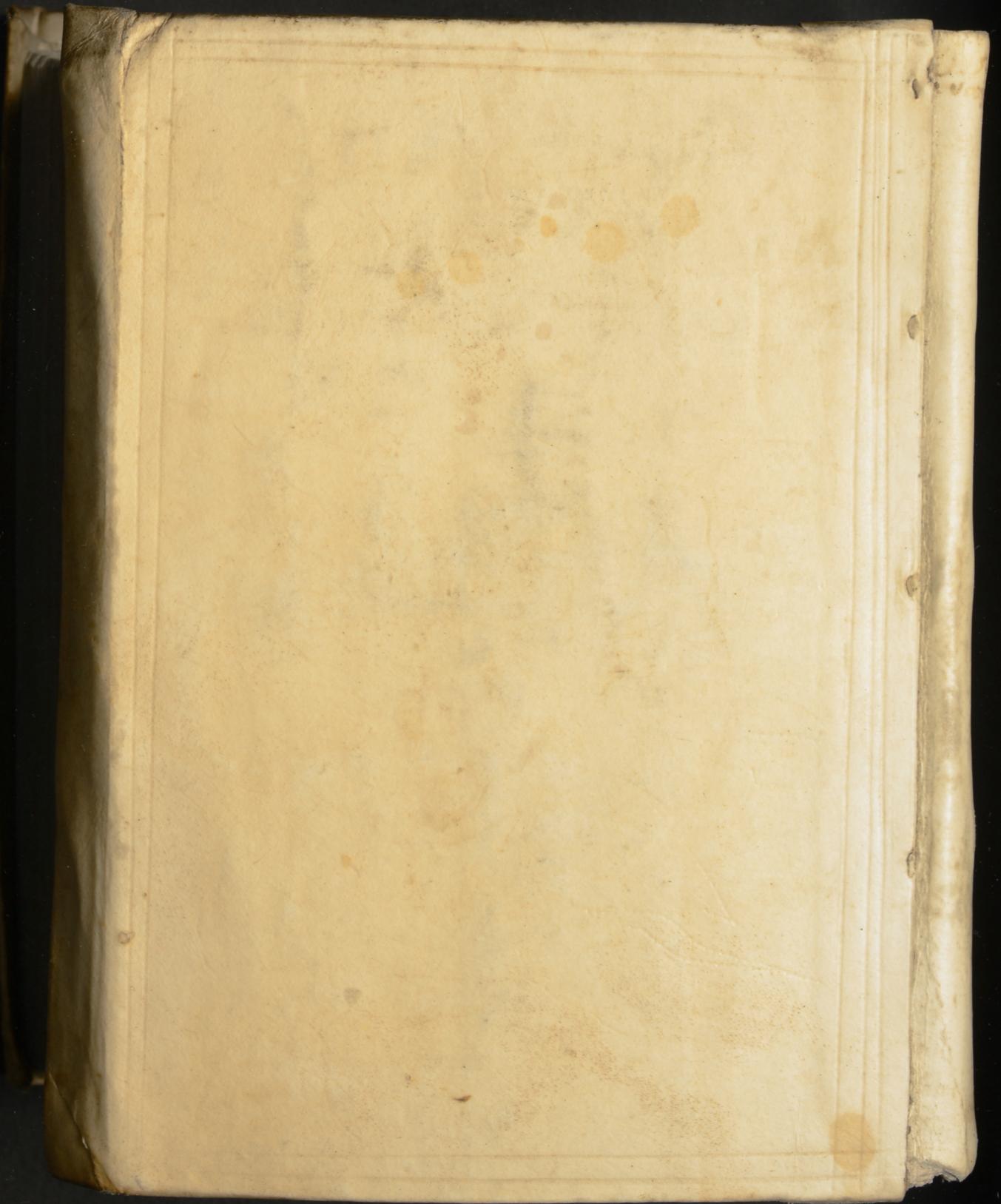
HALLELUIA: SALUS, ET
GLORIA, ET HONOR, ET VIRTUS
Domino Deo nostro.

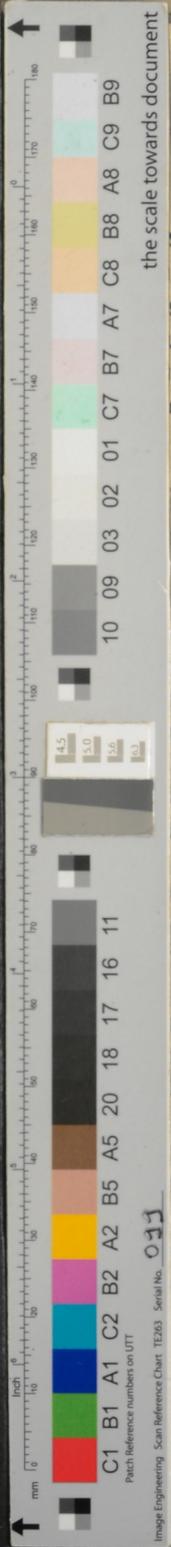
Apocal. 19. 7. 1.

the scale towards document

esse pluribus probat *Dn. Ant. d. l. n. 21 Hillig.*

XXII.

ex conditione vel qualitate debiti. Ut i. Ali-
maxime futurorum & quæ debentur paupe-
noim causa maxime favorabilis & pia, l. Mela.
u. D. de Alim. & cib. legat. Nov. 131. c. 13 ibi. egentium
usas. nec moram ullam vel dilationem patitur,
de re jud. Cuch. d. l. n. 90. Sincelsh. d. l. q. 31. Anton. d.

XXIII.

ve ea solvenda, sive repetenda sit: Quippe
am utilitate publica conjuncta est, semper &
esse debet. l. l. D. solut. matr. l. in ambiguis 85. ibique
e. 7. l. in ambiguis. 70. de jur. dot. l. fin. C. ad s. C.
usis piis, l. cum is 32. §. mulier. 2. ibi: pietatis causa.
luis. 12. C. qui pot. in pign. Musc. de success. con-
cl. 1. concl. 4. lit. b. n. 142. nec ullo prætextu re-
redationem admittit, l. unic. §. taceat. 5. vers. sed
mò à bonorum cessione expressè exempta.
d. l. n. n. Cuch. d. l. n. 86. vers. quinto principaliter li-
12. Anton. d. l. concl. 41.

XXIV.

um: Causa enim studiorum concernit uti-
publicum, arg. auth. habita C. ne fil. pro patr. l. 14.
ic. §. final. in proem. Inst. cui non præsumitur
to derogare velle, l. 3. & l. 7. C. de prec. Imp. off. l.
util. publ. Althus. l. 2. Dicaeolog. c. 3. n. 60. Et Alimen-
par est ratio, argumentumque ab uno ad
bi: in alendo eo vel fortè ad discendum. C. de inf.
ed. deb. l. 6. §. 5. D. de Carbon. edict. Sic etiam piæ
auth. habita in verbu, hoc nostra pietatis officium
re pater, 51. ibi: pietate debità ductus. D. famil.
m vel moram recipiunt, arg. l. si longius. 18. §. i.
tionem, futurum sit, ut impune fraudem patiatu
et D. de judic. l. 1. & 2. C. qui atat. vel profess se ex-

C 3

IV. Re-